په هېواد کې
د مخدره توکو او نشه یانو
مخه ډپ کول

Ketabton.com

محصل غازي زاده

۲۷/ ۴/ ۱۳۹۸ لمریز

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د لیکنې نوم: په هېواد کې د مخدره تو او نشه یانو مخه ډپ کول

لیکوال: محصل غازي زاده

ایمیل: mghazizada@gmail.com

ګرځنده شمېره: +93783598561

دلیکنې نېټه: ۲۷/ سرطان/ ۱۳۹۸المریز

یادونه: هر څوک کولای شي چې دا لیکنه چاپ او خپره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

سریزه ۱
په هېواد کې د کوکنارو د کرهنې شالید ۳
د مخدره موادو تولید او قاچاق ٤
د شرابو او نیشه ورو شیانو حراموالی ۷
د مخدره توکو حراموالی ۱۰
د بنګو او کوکنارو د کرهنې حراموالی ۱۵
د مخدره توکو د سوداګرۍ حراموالی ۱٦
حرامخوري او د آخرت سزا ۱۷
له حرامو صدقه نه قبلیدل ۱۸
د نشه يي او مخدره توکو هر اړخیز تاوانونه ۲۰
ټولنیزې او اقتصادې اغیزې: ۲۰
روغتیایي اغیزې: ۲۱
۱– شراب او الکول: ۲۱
۲– افیون(Opium): ۲۳
۳–کوکائین (Cocaine): ۲۳
۴– چرس: ۲٤
۵– نسوار او سګرټ: ۲٥
د موضوع اړونده د پند او عبرت قیصې ۲۷
لومړۍ قیصه: ۲۷
دویمه قیصه: ۳۲
دریمه قیصه: ۳٦
په اړونده مبارزه کې اړین ګامونه ۳۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

سريزه

الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی سیدالمرسلین، وعلی آله و آصحابه اجمعین!
وبعد،،،،،

د اسلامي شريعت عمده مقصد او اساسي موخه د پنځو شیانو ساتنه ده: ۱-دین: چې له هغې څخه د ګرځیدو (مرتد کیدو) په صورت کې اسلامي شریعت د مرتد وژنه فرض کړې. ۲-ځان: چې د هغې د خوندي پاتې کیدو لپاره یې قصاص او نور اړونده احکام فرض کړي. ۳- مال: چې د هغې د ساتنې لپاره یې د غله لاس قطع کول او نور اړونده لارې چارې فرض کړي. ۴- ناموس: چې دهغې د ساتنې او خوندي پاتې کیدو لپاره یې د نامحرمو او پردیو سړو او ښځو ترمنځ اختلاط حرام کړی، د زنا ټولې لارې یې تړلي او د زنا کوونکو لپاره یې رجم او یا په درو وهلو حد فرض کړی دی. ۵- عقل: چې د هغې حفاظت لپاره یې شراب او د ټولو نشه یې موادو استعمالول حرام کړی او که څوک شراب وڅښي، نو د هغې لپاره په شریعت کې په درو وهل دي او که که یو څوک شرابو ته ورته نیشه یې او مخدره مواد استعمال کړي، نو د تعزیر سزا - هغه چې ټاکلې حد نه لري بلکې د جرم او حالاتو برابر یې قاضي او یا حاکم ټاکي – مقرر کړی شوې ده.

که چیرې زموږ په هېواد او ټولنه کې کې درې نیمې لسیزې مخکې د کمونستي حکومت له ړنګیدو (د ثور اتمه کال ۱۳۷۱ لمریز) وروسته د هغه مهال شتو ناخوالو او متوقع ستونزو د مخنیوي لپاره لازم کوښښونه شوي وایې، نو اوس به مو د نورو ستونزو ترڅنګ د روږدو ناخوالې او ستونزه دې حد ته نه وه رسیدلې. هغه ستونزه چې پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناورین بدله شوه او د معتادینوشمیر یې دعامې روغتیا وزارت د راپور له مخې تیر کال (۱۳۹۷لمریز) د غوایې په میاشت کې درې ملیونه ښودل شوې و، او سږ کال (۱۳۹۸ لمریز) د سرطان په میاشت کې د رسنیو د راپور له مخې دنشه یې او مخدره موادو په وسیله د ښکار شوو شمېر درې نیم میلونو ته رسیږي.

نو په یقیني توګه چې زمونږ ټولنې ته د نورو ګوانښونو ترڅنګ نشه یان او د اړونده مخدره او نشه یې توکو تولید، صادریدل او یا له نورو هېوادو څخه بیلابیل نشه یې توکي راواریدل یو ستر ګوانښ دی، باید چې د ټولنې مسئولین او با احساسه مومن وګړي یې درک کړي، مخه یې ډب کړي او د مخنیوي په لارو چارو باندې یې لاس پورې کړي.

نو د دې لپاره چې د خپل مسلمان ولس په ژغورنه کې مو خپله دیني وجیبه او مسئولیت اداء کړې وي د قدرمنو لوستونکو حضور ته دا متواضع لیکنه وړاندې کیږي، پدې موخه او هیله چې د دې ګوانښ په مخ کې په کلکه سره ودریږي، د اړونده ستونزو په منځه وړلو او او لدې ستر ناورین څخه د هېوادوالو په وقایه او ژغورنه کې یې هر یو د خپلې وسې او توان برابر په لاس، ژبه، قلم او نورو اړونده لارو چارو سره خپله دنده او مسئولیت اداء کړي.

محصل غازي زاده

نیټه: ۱۵ ذو القعده ۱۴۴۰ هـ ق, ۲۷/۴/۱۳۹۸ لمریز

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هېواد کې د کوکنارو د کرهنې شالید

د برتانوي امپراطورۍ په دوران کې هندوستان چین ته د زیاتو مخدره موادو قاچاق کونکی هېواد وو چې په نتیجه کې یې د برطانیې او چین ترمنځ جګړې رامنځ ته شوې، هغه چې دافینو جنګونو [۱] نوم ورکړ شو. نو زموږ هېواد ته د لومړي ځل لپاره دانګریز پلوو قاچاقبرانو لخوا د چین له ځمکې څخه د بدخشان له لارې کوکنار وارد شوی چې پدې توګه په سیمه کې د غه بوټي د انګریزي استعمار له خوا ترویج شوې دی.
له کومه وخته چې افغانستان ته د افینو د تولید بوټی (کوکنار) راداخل شو، په تدریجي شکل یې کښت او کر رواج موند او هغه ولایتونه چې په پیل کې د دې بوټي کرهڼه پکې کیده او افیون یې تولیداوه: بدخشان، هلمند، ننګرهار او هرات وو، چې د وخت په تیریدو سره لدې ولایتونو څخه نورو ولایتونو لکه: بلخ، کونړ، لغمان، لوګر، پکتیا، وردګ، او کندهار ته هم نقل شو.
له ډېر پخوا راهسې ساحران او محلي طبیبان هم د افیون پر استعمال بوخت دي چې د هغې اغیزې او تاثیرات سحري او جادوګري ځواک ته راجع کوي، خو په وروسته وختونو کې بیا له افیون څخه د هیروینو تولید رواج وموند.
زموږ په هېواد کې پخوا د هیروینو تولید نه پېژندل کیده او د هغو سیاسي بدلونونو په نتیجه کې رامنځ ته شو چې د شلمې پیړۍ په اویاومو کلونو (اومې لسیزې) کې منځ ته راغلل. همدارنګه په آسیا کې د طلائي مثلث (تایلند، برما او لاوس) د افیونو خراب محصولات په سیمه کې د دې لامل شو چې د طلائي هلال (ایران، افغانستان او پاکستان) د مخدره موادو د زیات تولید په وسیله جبیره شي.
په افغانستان کې د افیونو تولید زیاتیدو لومړی لامل په ایران کې د خمیني انقلاب راتلل وو چې هلته پر مخدره موادو باندې بندیز ولګول شو او دویم لامل یې په افغانستان کې د کمونستي انقلاب له امله د جګړې او اسلامي مقاومت په دوران کې د نوموړي بوټي د کرنې لپاره زیاته زمینه برابریدل ښودل شوي دي،چې پای کې زموږ د هېواد او پاکستان ترمنځ د ګډې پولې په دواړو خواو کې ځینې قبایلي سیمې د کوکنارو د کښت او د افیونو د تولید مرکزونه وګرځیدل او کله چې پدې دوران کې پاکستان ته د هیروئینو د تولید تکنالوژي راوارد کړای شوه، نو د پولې په دواړو خواو کې ورڅخه د هیروئینو تولید پیل شو. [۲]

---

[۱]. د برطانې او چین ترمنځ د افینو له امله جنګونه لومړی جنګ (1840 – 1842م) او دویم جنګ (1856 - 1860 م) کلونو کې رامنځ ته شوې دی. وګوره:WIKIPEDIA The Free Encyclopedia : Opium wars

[۲]. وګوره: د مخدره موادو په هکله اساسي معلومات، د اسرا مؤسسې خپرونه، ص ۶- ۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مخدره موادو تولید او قاچاق

له ۲۰۰۱ زیږدیز راپدیخوا او د موجوده نظام د پیل راهسې زموږ په هېواد کې د افیونو تولید صعودي (پورته ختلو) بڼه اختیار کړه، د دې پدیدې ترشاه بیلابیل عوامل دي چې مهم یې دریښتیني مبارزې نشتوالی دی، همدارنگه یو بل ستر عامل یې په حکومت کې د مافیایي باندونو نفوذ او قدرت ښودل شوی چې د هغو له لارې په سلونو وگړي اروپا او لرې پرتو هېوادونو ته هېروبین قاچاق کوي.[۳]

که څه هم په تیرو کلونو کې د مخدره موادو د مخنیوي لپاره په بیلابیلو وختونو کې ځانگړې بودیجې وغوښتل شوې او تر اوسه پورې چې له (۱، ۱۰۴ ملیارده) مرستو زیاتې مرستې له افغانستان سره شوي او د دې له جملې څخه یې (۷، ۶ ملیارده) د مخدره موادو د مخنیوي لپاره ځانگړې شوې وې.[٤] لکن دافغانستان د بیا رغاونې لپاره دامریکا ځانگړی څارونکې مؤسسې (SIGAR) ادعا کړې چې له نشه ایزو موادو سره د مبارزې په برخه کښې یوازې امریکا نژدې اته نیم (8.5) میلیارده ډالره لگولي دي.[٥]

سره لدومره لگښتونو بیا هم د نوموړې بوټې او د هغې د تولید په مخنیوي کې لازم او ښکاره اغیز ونه لیدل شو چې لس سلنه نتیجه هم ترلاسه نه شوه او نه هغه پیسې د ۲۵ سلنې په اندازه په خپلې اصلي موخې کې ولگول شوې چې هغه د کوکنارو کرونده گرو ته معاوضه ورکول او د دې حرام بوټې پر ځای د حلال فصل رواج دی، بلکې د هغې زیاتره اندازه شخصي جیبونو ته ولاړې او د درغلیانو ښکار وگرځیدې.

د ځینې راپورونو له مخې د ۲۰۱۵ م کال پر مهال په افغانستان کښې دکوکنارو کر پر یولک درې اتیا زره هیکټرو ځمکې ته رسیدلی وو، خو په وریسې (۲۰۱۶م) کال کښې دکوکنارو کر دوه لکه یو زره هیکټرو ته ورزیات شو، چې پدې توگه د مخکیني کال په پرتله د د دې بوټې کښت او کر درې څلویښت (۴۳) فیصده زیات اټکل شوي وو، خو د کوکنارو د له مینځه وړلو کچه یونوي (۹۱) فیصده کمه شوي وه او له هرو پینځه سوه شپږ شپیته (۵۶۶) هیکټره ځمکو څخه دکوکنارو یو (۱) هیکټره ځمکې له مینځه وړل شوې وې..[۶]

د مخدره موادو د کنټرول نړیوال پروگرام اداري (UNDP) د راپور له مخې په کال (۱۳۹۵لمریز) کې د مخدره موادو له درکه د (۷۰ ملیارده) ډالرو له عاید څخه یوازې ۲ ملیارده ډالر د هغې د کرونده گرو لاسونو ته ورغلي او نور پاتې ۶۶ ملیارده ډالر قاچاقیانو او په بهر کې بین المللي مافیا ته ورغلي دي.[۷]

په کال (۱۳۹۶لمریز) کې د مخدره موادو سره د مبارزې د ملي بسیج د اوونۍ په مناسبت په کابل کې جوړې شوې غونډې ته د حکومت ځینو چارواکو وویل چې مخدره موادو د افغانستان حیثیت او اعتبار زیانمن کړی دی، همداراز له مخدره موادو سره د مبارزې وزارت مخدره مواد یوه سیمه یزه ستونزه وگڼله او

---

[۳]. وگوره: اصلاح ملي اوونیزه، کال ۱۳۹۵ لمریز، عقرب ۱۵ مه، ص ۱۳

[۴]. وگوره: طلوع نیوز خبر ویبپاڼه، د زمري میاشت ۱۱ کال ۱۳۹۶

[۵]. وگوره: Pars Today ویبپاڼه، ۱۷/ ۵/ ۲۰۱۷م .

[۶]. وگوره: Pars Today ویبپاڼه، ۱۷/ ۵/ ۲۰۱۷م

[۷]. وگوره: اصلاح ملي اوونیزه، کال ۱۳۹۵ لمریز، عقرب ۱۵ مه، ص ۱۲- ۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې خبر داري يې ورکړ چې په افغانستان کې دننه د مخدره موادو د کښت تقاضا کمه شوې، خو په سلو کې ۹۸ د مافيايي ډلو له خوا د ګاونډيو هېوادونو له لارې اروپا ته قاچاک ېږي.[۸]

د افغانستان بيارغونې لپاره د امريکا ځانګړې څارونکې اداره "سيګار" وايي د نشه يي توکو د قاچاق او توليد ډېر کاروبار د دولت تر کنټرول لاندې ناامنه سيمو کې ترسره کېږي. نوموړې ادارې نيوکه کړې چې د امريکا د څو ميلیارده ډالرو مرستې سربېره اوس هم د کوکنارو کرکيله او د نشه يي توکو توليد په لوړه کچه کې دی.د نشه يي توکو پر وړاندې د مبارزې افغان چارواکي هم دا خبره مني خو وايي: د نشه يي توکو مخنيوي ته د دوی او امريکايي ځواکونو هڅې ډېرې شوي دي.

افغان حکومت څه وخت مخکې د نشه يي توکو په برخه کې د جزا کوډ هم بدل کړ او د دغو توکو قاچاق کوونکو ، کرونده ګرو او کاروباريانو ته يې سزاوې هم سختې کړې، خو لا هم ستونزه پر خپل ځای پاتې ده.سيګار ويلي: له تېرې يوې لسيزې راهيسې افغانستان کې څه باندې څلورنيم لکه کيلوګرامه نشه يي توکي نيول شوي، خو د دوی په باور دا يوازې په ۲۰۱۷ م کال کې د توليد شويو نشه يي توکو نيم فيصد جوړوي .پدې کال کې د مخکې کال په پرتله د کوکنارو کرکيله ۶۳ سلنه او توليد يې چې نهه زره ټنه و، ۸۸ سلنه ډېر شوی دی.[۹]

له بده مرغه چې زموږ د هېواد د ځينې ولايتونو په اطرافي سيمو کې د چرسو او کوکنارو پرکښت باندې زيات شمېر دهقانان بوخت دي او د هغوی د زيار او زحمت نتيجه هغو معتادينو ته رسيږي چې د هېواد په بيلابيلو سيمو او ښارونو کې د چرسو او هيروينو له لارې خپل ځانونه له تباهۍ او خپلې کورنۍ او ټولنه له خطر سره مخ کوي.

له انقلابي شرايطو مخکې به عامو خلکو او ورسره ځينې علماو د کوکنارو د کرهڼې جواز لپاره دا دليل وايه چې دا يو حکيمي بوټی دی، خو د کمونستي انقلاب له رامنځ ته کيدو او بيا د هجرتونو د لړۍ له پيليدو وروسته خاصو او عامو وګړو ټولو ته دا معلومه شوه چې د کوکنارو د توليد ماده (افيون) په سلو کې له ۹۷٪ څخه د انسانانو په تباهۍ کې استعماليږي. نو ايا اوس به د کوکنارو کښت، توليد او سوداګرۍ په حرمت کې کوم د علم او پوهې خاوند څه ادنی شک وکړي؟ دا پداسې حال کې چې په خپله زموږ د افغان مسلمان ملت يو زيات شمېر بچيان د نشه کيدو او پوډري کيدو په ګرداب کې ورداخل شوي او دغه مصيبت لا په زياتيدو دی.[۱۰]

داسهې ده چې له موجوده جمهوري او ديموکراسي نظام له راتګه مخکې افغانستان د نړۍ زيات توليدونکی هېواد ګڼل کيده، خو متاسفانه چې اوس يې له توليد سربېره پدې هېواد کې له افيون څخه د اړونده راويستل

---

[۸]. وګوره:ازادي راديو ويبپاڼه، ۳۱/ سرطان/ ۱۳۹۶المريز

[۹]. وګوره: بي بي سي پشتو ويبپاڼه: 13 مي 2018 - ۲۳غويي ۱۳۹۷ هـ ش

[۱۰]. وګوره: ويجه ويله (D W) پښتو ، افغانستان ، ويبپاڼه (12.05.2015)

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیدونکو موادو استهلاک کوونکي (پوډریان) هم زیات شوي، چې دا هم د دیموکراسۍ او غربي پانګوال نظام د واکمنۍ یو سوغات دی.

په کال ۲۰۱۳م کې چې د مخدره موادو پر ضد اداري (INL) لخوا زموږ په هېواد کې د روږدو (معتادینو) کسانو په هکله کوم معلومات راجمع شوي او سروې شوې هغه ښیې چې یوولس سلنه ۱۱٪ هیوادوال د تریاک او هیروینو د استعمال پر مصیبت اخته او د دې نیمایي اندازه ۵.۵٪ د چرسو د فتنې ښکار ګرځېدلي دي. پر تریاکو، هیروینو او د هغې اړونده مشتقاتو باندې د روږدو خلکو شمېره د ښارونو پرنسبت په اطرافي سیمو کې درې چنده زیاته لیدل کیږي.[11]

تیر کال (۱۳۹۷ لمریز) د ثور په میاشت کې د عامې روغتیا وزارت لخوا په یو خپور شوي راپور کې ویل شوي چې د دولت له لورې د مخدره موادو پر وړاندې د مبارزې سراتیژي ناکامه ده، د روږدو کسانو شمېر مخ په ډېرېدو دی او له ۲۰۰۹ م کال راهسې تر ۲۰۱۸ م کال پورې له ۹ سوه زرو څخه روږدو کسانو شمېر درې میلیونو ته لوړ شوی دی.[12]

که څه هم سږ کال (۱۳۹۸ لمریز کې) د اړونده راپورونو له مخې په هېواد کې د کوکنارو د کر کیلې کچه راټیټه شوې خو متاسفانه چې د روږدو کسانو شمېر درې نیم ملیونو ته لوړ شوی او دا ګواښ لا په زیاتېدو دی.

په هېواد کې د مخدره موادو د معتادینو په اړه دا ګونګوسې هم اوریدل کیږي چې ګویا تر شاه یې ځینې بهرني لاسونه او داخلي مافیایي کړي دي. الله تعالی دې د اسلام او د ملت د دښمنانو لاسونه او لنډ او د هغوی دسیسې په خپله هغوی ته وروګرځوي.

نو باید چې ټول هېوادوال په ګډه سره د هر راز نشه یې توکو او مخدره موادو تولید، استعمال او سوداګرۍ په وړاندې د خپل سپیڅلي دین لارښوونو ته مراجعه وکړي او د نورو فتنو ترڅنګ د دې مهمې فتنې، خطرناک ګواښ او ستر ناورین په مخنیوي کې هم د شرعي او انساني مسئولیت پر بنسټ په جدي توګه برخه واخلي.

---

[11]. وګوره: روغتیا مجله، ۲۵ګڼه، ۱۳۹۳ لمریز, وزارت صحت عامه، ص ۳

[12]. وګوره: آزادي رادیو ویبپاڼه، د ثور۲۳ مه، ۱۳۹۷ لمریز

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شرابو او نیشه ورو شیانو حراموالی

الله تعالی فرمایي: ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ() إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ().[۱۳]- ای مومنانو بیشکه چې شراب او قمار او بتان او غشي (د فال) دا ټول د شیطان پلیت کارونه دي، نو ځان ورڅخه وساتئ د دې لپاره چې کامیاب شئ. یقیا چې شیطان غواړي په شرابو او قمار سره ستاسې ترمنځ دښمني او کینه واچوي او د الله تعالی له ذکر او لمانځه نه مو واړوي، نو ایا تاسې به لدې څخه منع شئ؟)).

د عربي ژبې پوهان وايي: د (الخَمْر) کلمه په معنی د (**التخمیر** – خومارول او بې سده کول) او (**التغطیه**- پټول) او (**المخامرة** – ګډوډول) سره دي. نو د شرابو څښونکي د هغې په څښلو سره بې سده کیږي، عقل یې پټیږي او د عقل د ګډوډ کیدو او غایبیدو له حالت سره مخ کیږي.[۱۴]

په ذکر شوي قرآني نص کې د شرابو قطعي حرمت راغلی دی او په زیات شمیر احادیثو او د امت په اجماع سره هم شراب حرام دي. پدې ځای کې موږ یوازې د هغو احادیثو یوه نمونه ذکر کوو چې هر نشه ورکوونکي څیز ته یې شراب ویل شوي او د دې څرګندونه کوي چې هره نیشه حرامه ده :

۱ - له عبدالله بن عمر رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي:((**كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ**)).[۱۵] هر نیشه کونکی څیز شراب دي او هر نشه کونکی څیز حرام دی. او په بل روایت کې له همدغه صحابي نه نقل شوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: ((**كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ خَمْرٍ حَرَامٌ**)).[۱۶] هر نشه ورکونکی شراب دي او ټول شراب حرام دي.

۲ - رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: ((**مَا أسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيْلُهُ حَرَامٌ**))[۱۷] هغه چې ډېر یې نشه ورکوي، نو لږ یې هم حرام دي.

۳ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ – رضى الله عنهما – قَالَ: خَطَبَ عُمَرُ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ – صلى الله عليه وسلم – فَقَالَ: ((أَمَّا بعدُ أَيُّها النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ نَزَلَ تَحْرِيمُ الْخَمْرِ وَهْىَ مِنْ خَمْسَةِ أَشْيَاءَ: الْعِنَبِ (وفي روايةٍ: الزَّبيب)، وَالتَّمْرِ، وَالْحِنْطَةِ، وَالشَّعِيرِ، وَالْعَسَلِ، وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ)).[۱۸] له ابن عمر رضي الله عنهما نه روایت دی هغه وایي چې عمر رضي الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مبنر خطبه وفرمایله او ویې ویل: ای خلکو د شرابو د تحریم حکم نازل شوی او هغه له پنځو شیانو څخه دي: انګور (په بل روایت کې ممیز) خرما، غنم، اوربشې او ګبین. او شراب هغه دي چې عقل ګډوډ کوي او خوماروي.

باید یادونه یې وکړو چې د شرابو داصل مادې پر بنسټ د هغې په حکم کې علماء بیلابیل نظرونه لري:

---

۱۳. المائدة ۹۰- ۹۱

۱۴. وګوره: النهاية في غريب الحديث والاثر ابن الاثير ۲/ ۸۷، او لسان العرب ابن المنظور ۴/ ۲۵۴ (مادة خمر).

۱۵. مسلم

۱۶. مسلم

۱۷. سنن ابن ماجه,مسند احمد..

۱۸. البخاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی- د مديني منورې او ټول حجاز علماء، اهل حديث، حنبليان او ځيني شافعيان وايي: د خَمْر اطلاق په هر هغه شي کيږي چي لږ او يا ډېر يې نيشه ورکوي، برابره خبره ده چي له انګورو يا خرما، غنم، اوربشو او يانورو څخه جوړ شوی وي.
دويم- زياتره شافعيان، امام ابويوسف او امام محمد (له احنافو څخه) او ځيني مالکيان وايي: چي خمر د انګورو شربت دی کله چي جوش کړی شي، برابره خبره ده چي ځګ راپوته کړي او يا نه.
دريم- امام ابوحنيفه رحمه الله او ځيني شافعيان وايي: خمر د انګورو له شربت څخه وي چي کله جوش کړی شي. او په ځګ راپورته کولو سره يې يوازې امام ابوحنيفه رحمه الله مقيد کوي، يعنې وروسته له جوشولو يې ځګ راپورته شي.
لدې بيان څخه څرګنديږي چي د لومړۍ ډلې علماو په نزد خمر په حقيقي توګه د نشه کونکو شيانو پر ټولو ډولونو باندې اطلاق کيږي، نو ددوی په نزد ټول مُسکر (نيشه ور) شيان شراب دي.
ددويمې او دريمې ډلې په نزد خمر د انګورو شربت دی کله چي ښه وجوشول شي (ددويمې ډلې په نزد) او له جوش سربيره ځګ راوباسي (ددريمې ډلې په نزد).[19]

که څه هم د حنفي مذهب د د دو امامانو (امام ابوحنيفه او ابويوسف رحمهما الله) په نزد د څښلو هغه شيان چي له انګورو پرته له بلې کومې ميوې يا غلې څخه جوړ شي کله چي نيشه ونه لري نو حرام نه دي؛ ځکه چي د دوی له نظره شراب يوازې له انګورو څخه وي، لکن د امام محمد رحمه الله په نزد له انګورو پرته له نورو شيانو هم شراب وي چي د حرمت حکم يې د انګورو د شرابو غوندې دی. مشهور حنفي عالم الزيلعي رحمه الله ويلي دي:((وَالْفَتْوَى فِي زَمَانِنَا بِقَوْلِ مُحَمَّدٍ – رَحِمَهُ اللَّهُ – حَتَّى يُحَدَّ مَنْ سَكِرَ مِنْ الْأَشْرِبَةِ الْمُتَّخَذَةِ مِنْ الْحُبُوبِ وَالْعَسَلِ وَاللَّبَنِ وَالتِّينِ؛ لِأَنَّ الْفُسَّاقَ يَجْتَمِعُونَ عَلَى هَذِهِ الْأَشْرِبَةِ فِي زَمَانِنَا وَيَقْصِدُونَ السُّكْرَ وَاللَّهْوَ بِشُرْبِهَا).[20] زموږ په زمانه کي فتوا د امام محمد رحمه الله پر قول باندې ده، تر دې چي د دې شيانو: غلې دانو، ګبين، شيدو او اينځرو څخه په جوړ شوي شرابو باندې نيشه شوي کس باندې حد جاري کيږي؛ دا ځکه چي زموږ په زمانه کي فاسقان پدې شرابو راجمعه کيږي او د هغې د څښلو موخه نيشه او ساعت تيري وي.
معاصر حنفي اصل عالم محمد علي الصابوني رحمه الله ويلي: کله چي موږ د دې دواړو ډلو (جمهورو فقهاو او نورو ترمنځ) د هغوی په دلايلو کي فکر او غور وکړ او يو له بله مو سره پرتله (مقارنه) کړل، نو د جمهورو او د حجاز د علماوو مذهب راته راجح ښکاره شو. نو شراب او هر نشه کونکې څيز حرام دی لکه څرنګه چي عمر رضي الله عنه فرمايلي: (وَالْخَمْرُ مَا خَامَرَ الْعَقْلَ – او شراب هغه دي چي عقل ګډوډ او بې سده کړي). او کله چي صحابه و رضي الله عنهم د شرابو د حرام والي حکم واوريد پدې پوهه شول چي ټول شراب که له انګورو څخه وي او يا له نورو ميوو او غلو دانو څخه جوړ شوي وي حرام دي، پداسې حال کي چي هغو له ټولو خلکو زيات پر عربي ژبه او د شريعت په مراد باندې پوهيدل.

[19]. وګوره: الموسوعة الفقهية الكويتية ١٢/٥.
[20]. وګوره: تبيين الحقائق شرح كنز الدقائق , الزيلعي الحنفي, ٦ / ٤٤ -47

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په سپيڅلو سنتو کې هم د هر نيشه کونکي او کمزوري کونکي څيز حراموالی ثابت دی..کله چې د شرابو د حراموالي حکم راغی نو هغه مهال په مدينه منور کې د خرماو شراب موجود وو او کله چې صحابه کرامو د شرابو د حراموالي حکم واوريد شته شراب يې واړول او د هغې لوښي يې مات کړل، د هغه مهال شراب له غُوره (لړو خامو) خرماو څخه جوړ شوي وو. نو لدې امله کومې رايې ته چې جمهور فقهاء تللي دي هغه صحيح او د اعتبار وړ ده او په همدې بنسټ وروستنيو (متاخرينو) احنافو د ټولو شرابو په هکله د محمد بن حسن الشيباني رحمه الله په رايې باندې فتوا ورکړې کوم چې منل شوی حق دی. علامه الوسي رحمه الله ويلي: ((زما په نزد هغه حق چې ګرځيدل ورڅخه نه دي مناسب دادی چې له انګورو څخه پرته هر ډول شراب په هر نوم او په هره زمانه کې چې وي کله چې پکې نيشه وي نو حرام دي، د هغې لږ د ډيرو په شان دي، پر څښونکي يې حد جاري کيږي، طلاق يې واقع کيږي او پليتي (نجاست) يې سخت (غليظه) دی)). [21]

نوشراب همغه دي چې عقل پټوي, ګډ وډ کوي او بې سده کوي يې، پدې باب کې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه زيات او مشهور احاديث نقل شوي او د هغه پدې جامعو ويناو کې د دې څرګندونه شوې چې هر هغه شی چې عقل خوماروي او نشه کوي هغه حرام دی. په احاديثو کې د دغو شيانو د استعمال په څرنګوالي کې توپير نه دی ذکر شوی، نو دې ته اعتبار نشته چې يو شی د اوبو په څير وڅښل شي هغه حرام دی، بلکې هر هغه څه چې نشه ورکوي که هغه خوړل کيږي لکه افيون او يا يې دود تيريږی لکه چرس، هيروئين. دا او دې ته ورته څومره نيشه يې توکې چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم په زمانه کې نه وو په وروسته عصرونو کې رامنځ ته شوي د دين علماوو د شرابو د حراموالي په حکم کې داخل کړي دي. [22]

---

[21]. وګوره: روائع البيان تفسير آيات الأحكام, محمد علي الصابوني ١/ ٢٧٩

[22]. وګوره: (الفقه الاسلامي و ادلته،د. وهبه الزحيلي ٤٤٦/٧, زاد المعاد ابن القيم ٦٦٢/٥، نيل الأوطار الشوكاني ١٦٧/٧، سبل السلام الصنعاني ٢/ ٤٤٧ ، فقه السنة، سيد سابق ٨٨/٢، الفقه على المذاهب الاربعة عبدالرحمن الجزيري ٢٢/٥.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مخدره توکو حراموالی

د(مخدره) کلمه له (الخَدْرُ)څخه اخستل شوې چې معنی یې کمزوري، تنبلي، سستي ده، په عربي ژبه کې ویل کیږي: **خَدَرت الرِّجْلُ**- پښه کمزورې او سسته شوه) او (خَدَرَ العُضوُ –غړی کمزوری شو) یعني کله چې د بدن کوم غړی سست شي او حرکت نه شي کولی.[23] نو د لغوي تحقیق او څیړنې له مخې د نوموړې کلمې معنی د نورو ځینې معناو ترڅنګ د کمزورئ (ضَعْف) سستئ (الفُتُور) تنبلئ (الکَسل) باندې څرخي، نو هغه څوک چې کوم مخدر مواد استعمال کړي لدغسې حالت سره مخ کیږي او د هغې په نتیجه کې د بې زړه توب بې غیرتی، حماقت، حیرانتیا او د شک پر خویونو باندې اخته کیږي.[24]

لکه مخکې چې یې یادونه وشوه هغه دلایل چې د شرابو او نیشه ورکونکو شیانو پر حرمت باندې دلالت کوي، د مخدره شیانو پر حرمت باندې هم دلالت کوي؛ ځکه چې د هغې له امله هم په بدن کې بې سدي، عقل پټول، ګډوډ کول او نور اړونده حالات رامنځ ته کیږي. علماء وايي: مخدره او نیشه کونکې توکې بیلابیل ډولونه لري اړونده ماهره خلک یې په بیلابیلو نومونو سره ایجادوي او پدې ټولو کې مشترک خاصیت د عقل پټول، بې سده کول او ګډوډ کول دي او د دې ټولو مشترک حکم حراموالی دی؛ ځکه چې د هغې تاوان او ضرر موکد او باوري دی.[25]

د حدیثو په یو روایت کې ذکر شوي: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: ((نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ عَنْ كُلِّ مُسْكِرٍ وَمُفْتِرٍ)).[26] له ام سلمه رضي الله عنها څخه نقل شوي هغې ویلي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم له هر نشه کونکي او کمزوری کونکي څیز څخه منع کړي ده)). پدې حدیث شریف کې چې له (مُسْكِر- نشه کونکي) ترڅنګ د (مُفْتِر) لفظ هم ذکر شوی دی. ابن الاثیر رحمه الله د هغې په معنا کې ویلي: المُفْتِر: الَّذِي إِذَا شُرِب أحْمَى الْجَسَدَ وَصَارَ فِيهِ فُتُور، وَهُوَ ضَعْف وانكِسار:[27] مفتر هغه شی دی چې کله وځښل شي نو بدن ګرم کړي او پکې فتور پیداشي چې هغه کمزوري او شکستګي ده. په القاموس المحیط کې ذکر شوي: په عربي ژبه کې ویل کیږي: **فَتَرَ جِسْمُهُ فُتُوراً: لانَتْ مَفاصِلُهُ، وضَعُفَ:** بدن یې کمزوری شو په کمزورئ سره: یعنې بندونه یې نرم شو او کمزوری شو.[28] او **اِفتار** هغه څه ته وايي چې په بدن کې وروسته له قوته کمزوري پیداکوي، همدارنګه وروسته له حرکته سکون او وروسته له کلکوالي سستوالی، وروسته له تکړه والي تنبلي او کسالت رامنځ ته کوي او دا صفات په هغه چا کې پیداکږي چې کوم مخدر مواد استعمال کړي.[29]

په اوسني عصر کې د فقهې نامتو متخصص دکتور وهبة الزحیلي رحمه الله وايي: له شپږو لومړنیو

---

[23]. وګوره: لسان العرب، مادة خَدر (٤/ ٢٣٠) او مجلة البحوث الإسلامية، الرئاسة العامة للبحوث العلمية والإفتاء السعودية, ٢٣ / ١٨

[24]. وګوره: مجلة البحوث الإسلامية، الرئاسة العامة للبحوث العلمية والإفتاء السعودية, جزء ٢٣، ص ١٨

[25]. وګوره: الفقه الإسلامي و أدلته, وهبة الزحيلي ٧/ 44٤

[26]. سنن أبي داود رقم الحديث٣٦٨٦ (حسَّن إسناده الحافظ ابن حجر في "الفتح" 10/ 44, ونقل المناوي في "فيض القدير" 6/ 338 عن الحافظ العراقي أنه صحح إسناده).

[27]. وګوره: النهاية فی غريب الحديث والأثر, ابن الأثير 3/ 408

[28]. وګوره: القاموس المحيط , فيروز آبادي ٤/ ٤٥٤

[29]. وګوره: مجلة البحوث الإسلامية، الرئاسة العامة للبحوث العلمية والإفتاء السعودية, جزء ٢٣، ص ١٨

(c) ketabton.com: The Digital Library

(هجري قمري) پيړيو وروسته ټول نوي راپيداشوي مخدره شيان داسې حرام دي لکه شراب چې حرام دي؛ د دې لپاره چې عقل بې سده کوي او هغه خرابتياوې او تاوانونه پکې دي کوم چې په شرابو کې دي، بلکې له هغې يې تاوانونه زيات او فساد يې لوی دی؛ ځکه چې د اسلامي امت وګړو او ټولنو ته يې په مادي، روغتيايي او علمي ډګرونو کې ننګونه او ضرر خورا زيات دی او پدې کې هيڅ شک نشته چې اسلامي شريعت د فساد او تاوان شيان حرام ګرځولي او هغه څه يې روا کړي چې واقعي خالص او راجح مصلحت او ګټه پکې وي. او څوک چې دداسې مضرو شيانو په باره کې د کوم مصلحت او يا ګټې ګومان کوي، نو هغه خوشې وهم او دوکه ده. همدا لامل دی چې نړيوال سازمانونه د مخدره توکو پر منعَ او بنديز باندې اجماع او اتفاق لري. د هېوادونو هغه اجماع چې د دې کار پر بنديز باندې قايمه ده پدې کچه پر بل کوم کار باندې نه ده قايمه، چې له هرې ممکنې لارې د مخدره موادو د قاچاق مخنيوي کيږي،نيول شوي توکې تلف کيږي او قاچاقکبران يې پر بند او داسې نورو سزاګانو سره محاکمه کيږي.[30]

د **الفقه على المذاهب الأربعة** مؤلف **عبدالرحمن الجزيري** رحمه الله ذکر کړي : په يقيني توګه چې د دې ټولو نشه کونکو څيزونو استعمال حرام دی او بايد کوم شک کونکی پدې کې شک ونه کړي؛ دا ځکه چې زيات بدني تاوانونه او اړونده ډېرمفاسد رامنځ ته کوي: عقل خرابوي، بدن کمزوری او تباه کوي، نو دا هيڅ امکان نه لري چې شريعت دې داسې يو څه (شراب) حرام کړي چې د هغې تاوان د دې موجوده ځينې مخدره موادو پر نسبت کم وي. په همدې بنسټ د حنفي مذهب ځينې علماو ويلي: ((**إن من قَالَ بحَل الحشيش زنديق مبتدع**- بيشکه څوک چې وايي چرس حلال دي هغه په دين کې نوي کارونه راپيداکونکی زنديق دی)).[31]

د حنفي فقه مشهور کتاب (**ردالمختار**) مؤلف **الحصفکي** رحمه الله[32] ذکر کړي: ((**ويحرم أكل البنج والحشيشة.. والأفيون لأنه مفسد للعقل ويصد عن ذكر الله وعن الصلاة.. من قال بحل البنج والحشيشة فهو زنديق مبتدع.. وإنه يكفر ويباح قتله**))[33] د بنګو، چرسو او ترياکو خوړل حرام دي؛ ځکه چې دا شيان د سړي عقل فاسدوي او د الله تعالی له ذکر او لمانځه ګرځونکي دي. او څوک چې بنګ او چرس حلال بولي هغه زنديق او مبتدع دی. (او ځينو عالمانو ويلي) چې په حلال ګڼلو يې کافر ګرځي او مرګ يې روا کيږي.

امام ابن القيم رحمه الله په (زاد المعاد) کې وايي: ((د شرابو په جمله کې هر نشه کونکی څيز داخل دی، که هغه مايع وي او يا جامد، که د خام شربت په شکل کې وي او يا په اور پوخ شوی وي او پدې کې د فاسق او فاجر مړيۍ هم داخل ده يعنې چرس؛ ځکه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د صحيح او صريح نص له مخې حرام دي. هغه نص چې د هغې په سند کې کوم خلل او په متن کې يې څه اجمال نشته فرمايي: ((کل مسکر خمر – هر نشه کونکی شی حرام دی)). او صحابه رضي الله عنهم چې د پيغمبر صلى الله عليه وسلم پر خطاب او مراد باندې تر ټولو زيات پوهه وو له هغوی څخه دا وينا ثابته ده چې شراب هغه دي چې عقل بې سده او خومار کړي... اوکه څه هم د رسول الله صلى الله عليه وسلم د دې لفظ (کل

---

[30]. وګوره: الفقه الاسلامی و ادلته، وهبة الزحيلي،447/7

[31]. وګوره: الفقه على المذاهب الأربعة, الجزيري 5/ 36

[32]. محمد بن علي بن محمد بن علي بن عبد الرحمن الحنفي الحصفكي د وفات کال ۱۰۸۸هجري قمري.

[33]. وګوره: رد المختار ۱/ ٦٧٨

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکر) لاندې ځيني مخدره مواد (لکه چرس) رانه شي لکن صحيح او صريح قياس چې پکې اصل او فرع له هرې وجهې مساوي وي د بيلابيلو نيشه کوونکو پر مساوات او برابرئ باندې حکم کوي.[۳۴]

الصنعاني رحمه الله په سبل السلام کې ويلي: ((بيشکه هغه چې لږ يې نشه ورکوي که څه هم نه ځنبل کيږي حرام دي لکه چرس. او که څوک وايي چې هغه مخدر (کمزوري کونکي دي) نه نشه کوونکي، نودا عناد کول او حقايق نه منل دي. مصنف (د بلوغ المرام) ابن حجر رحمه الله ويلي: په يقيني توګه چرس هم د شرابو غوندې نشه او مستي ورکوي او که دا دعوه تسليم کړو چې نشه نه لري، نو پدې کې خو هيڅ شک نشته چې هغه کمزوري کوونکي او سسستونکي دي لکه څرنګه چې د سنن ابي داود په روايت کې ذکر شوي:(**نهى رسول الله عن کل مسکر ومُفْتِر**- رسول الله صلى الله صلي الله عليه وسلم له هر نشه ورکونکي او کمزوري کونکي شي له استعمال څخه منع کړې ده). الخطابي رحمه الله ويلي: **المُفْتِر: هر** هغه ځنبل کيدونکي شيان دي چې په غړو کې سستي،تنبلي او بې سدي رامنځ ته کوي. حافظ عراقي او شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله دچرسو په حرمت باندې اجماع رانقل کړې او داچې څوک يې حلال وګڼي نو کافر کيږي.. او ابن البيطار رحمه الله ويلي: د چرسو قبايح او تاوانونه زيات دي چې ځيني علماوو له هغې څخه يوسل او شل ديني او دنياوي تاوانونه په ګوته کړي دي او دهغې بد خويونه په افيون کې هم شتون لري بلکې په افيون کې له چرسو څخه زيات تاوانونه شته دي)).[۳۵]

که څه هم ځينې علماء لکه شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله وايي چې چرس ځنبونکی به د شرابي غوندې په درو باندې وهل کيږي،[۳۶] لکن ځيني علماء دچرسو او نورو جامدو مخدراتو استعمالونکي لپاره د تعزير[۳۷] سزا لازم ګڼي دکتور وهبة الزحيلي رحمه الله ويلي دي: ((له مايعو شيانو څخه علاوه جامد شيان لکه بنګ، چرس او افيون چې په استعمال سره يې عقل زايل کيږي،تاوان او ضرر يې ثابت دی، پداسې حال کې چې په اسلام کې ځان ته تاوان او بل ته تاوان رسول نشته دی (**لاضَرر ولاضِرار فی الاسلام**)، خو د دې شيانو په استعمال کې حد نشته؛ ځکه چې د شرابو په کچه مستي او خوشحالي نه راوړي او نه يې په لږو سره ډېرو ته بلنه کيږي، بلکې تعزير پکې دی؛ د دې لپاره چې دا شيان تاوان لري او د دې حديث له مخې چې : ((**نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن کل مسکر ومفتر**- رسول الله صلى الله عليه وسلم له هر نشه کونکي او له هغه څه منع کوي چې بدن کمزوری کوي او غړي سستوي)).[۳۸]

همدارنګه نوموړی عالم وايي: فقهاء پدې متفق دي چې څوک بې له عذره (د درملنې له اړتيا څخه پرته) کوم مخدر شی استعمال کړي، د هغې لپاره تعزير (اړونده لازمه سزا) ده، که هغه يې پر رټلو،

---

[۳۴]. وګوره: زاد المعاد في هدى خير العباد,ابن قيم الجوزية ٦/ ٦٦٢- ٦٦٤

[۳۵]. وګوره: سبل السلام شرح بلوغ المرام, الصنعاني١١/ ٤٨

[۳۶]. وګوره: الفتاوى الکبرى, ابن تيمية ٣/٤٣٠

[۳۷]. تعزير په لغت کې منع کيدونکي شي ته ويل کيږي او په اصطلاحې مفهوم کې هغه نا ټاکلې سزا ته ويل کيږي چې قاضي يا حاکم يې د مجرم د جنايت او حالاتو سره برابر هغه ته ورکوي لکه د وهلو او يا خبرو له لارې تاديب، بندي کول، مالي تاوان اخستل او داسې نور. وګوره: **الفقه الاسلامی و ادلته، وهبة الزحيلي، ۷/ ۵۱۴- ۵۱۵**

[۳۸]. وګوره الفقه الإسلامي و أدلته, وهبة الزحيلي ٧/ ٤٣٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهلو، بندي کولو، د خلکو پر وړاندې اعلانولو، مالي غرامت او داسې نورو سره وي، هره کومه سزا چې قاضي او یا حاکم یې ورته تجویز کوي؛ د دې لپاره چې نور خلک ورڅخه عبرت واخلي او څوک هم د جرم او ناروا شیانو په کولو سره جرات ونه کړي.
حنفي او مالکي فقهاوو دا روا ګڼلې چې دغسې تعزیر کیدای شي وژنه هم وي، چې هغې ته سیاسي وژنه ویل کیږي، کله چې حاکم پکې مصلحت وګوري او د جرم نوعیت د وژنې موجب وي، لکه داچې یو څوک په تکرار سره د نشه یې یا مخدره موادو کار ترسره کوي (او خپل عادت یې ګرځولی وي) یا داچې د هغې له امله په جرمونو کې اخته وي، یا د لواطت او یا قتل په کارونو کې ملوث وي. نو پدغسې حالاتو کې د روږدي کس وژنه د ځینې معاصرو هغو مفتیانو لپاره دلیل دی کومو چې د داسې یو قانون مشروع ګرځولو وړاندیز کړی چې د هغې پر بنسټ د مخدره موادو استعمالونکي او یا معامله کوونکي په دار ځړولو سره اعدام شي، چې پدغسې کړنلاره کې به د مخدره موادو سوداګرو، قاچاق کبرو او د هغې استعمالونکو لپاره پوره عبرت او درس اختسنه وي.[۳۹]
د سګرت څکونې په اړه وهبة الزحیلي رحمه الله ویلي: ځینې علماء سګرت څکول هم حرام قطعي بولي؛ځکه چې له خبائثو (چټلو شیانو څخه دي.) او د دې لپاره چې د څکونکي بدن ته بیلابیل صحي تاوانونه رسوي، د کورنۍ د فقر لامل ګرځي او په مال کې د اسراف کولو وعید ورباندې مرتب کیږي، لکن واقعیت دادی چې د سګرټ څکولو مرتبه له کراهیت او یا له تحریمي کراهیت څخه کمه نه ده، خو په هغه صورت کې قطعي حرام دي چې کله د څکونکي ځان او یا مال ته ضرر او تاوان رسوي، یا داچې د ځان او یا د عیال د خوړو (روزۍ) لپاره مال ته اړتیا لري (هغه مال چې دی پرې سګرټ پیري) او یا داچې د ځان او یا د ماندینې او عیال جامو ته یې اړتیا وي.[۴۰]
نن‌ۍ زمانه چې پکې د قیامت له وړو علامو څخه بیلابیله علامې او فتنې رابرسیره شوي، له هغې څخه یې یوه هم د نیشه یې او مخدره موادو په استعمال او کارو بار کې د مسلمانانو بې پرواهي، د شرابو او مخدره توکو بیلابیلو ډولونو ته غیر اصلي نومونه ورکول او هغه حرام نه ګڼل دي لکه څرنګه چې په یو حدیث شریف کې ذکر شوي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: ((**ليشربن أناسٌ من أمتي الخمر يُسمُّونها بغير اسمها**)).[۴۱] خامخا (په وروستنیو زمانو کې) زما له امت څخه ځینې خلک شراب څښي چې له هغې څخه پرته په نورو نومو به یې یادوي.
همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: ((**لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ عَلَمٍ يَرُوحُ عَلَيْهِمْ بِسَارِحَةٍ لَهُمْ يَأْتِيهِمْ يَعْنِي الْفَقِيرَ لِحَاجَةٍ فَيَقُولُونَ ارْجِعْ إِلَيْنَا غَدًا فَيُبَيِّتُهُمْ اللَّهُ وَيَضَعُ الْعَلَمَ وَيَمْسَخُ آخَرِينَ قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ**)).[۴۲] زما په امت کې به داسې قومونه وي (په وروسته زمانو کې) چې زنا به حلاله ګڼي، د وریښمو جامې به سړیو ته روا کوي، شراب او د ټنګ ټکور

[۳۹]. وګوره: الفقه الإسلامي وأدلته, وهبة الزحيلي ۷/ ۴۵۰-۴۵۱
[۴۰]. وګوره: الفقه الاسلامي وادلته، وهبة الزحيلي ۷/ ۴۳۸-۴۴۰
[۴۱]. مسند احمد
42. البخاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

آلات به روا بولي. لدوی څخه به داسې خلك هم وي چې د یو اوچته غره په اړخ کې به میشت شي، د بیګا په وخت کې به دوی ته خپله (د ګډو بزو) هغه رمه ورګرځي چې د سبا په وخت کې (د شپونکي په واسطه) څړ ته وتلې وي. دغه مهال به یو فقیر سړی ورته د سوال او اړتیا پوره کولو لپاره راشي، نو دوی به ورته ووایي مونږ ته سبا راشه! خو الله تعالی به یې پر همغه شپه کې تباه کړي (سبا ته به پاتې نه شي) او هغه غر (او ودانې) به هم پرې راوغورځوي. او نور ددغسې عملونو والا خلک به تر ورځ د قیامته پورې بیزوګان او سرکوزي وګرځي.[٤٣]

نو باید چې یو مسلمان له هر ډول نشې او د هر هغه څیز له استعمال څخه په کلکه ډډه وکړي چې د عقل د خوماریدو، بدن او غړو د کمزورۍ، سستئ او تنبلئ لامل ګرځي، څښونکی او استعمالونکی یې په وهم، خیال او اپلتیو ویناو کې .. اخته کیږي. او په حقیقت دغسې صفات پیداکوونکي شیان که په هر شکل او هر نوم سره وي په شریعت کې دا ټول حرام دي - لکه څرنګه چې یې مخکې دلایل ذکر شول- او لکه څرنګه چې شرابو ته په احادیثو کې (أُمُّ الْخَبَائِثِ - د چټلیو او ګناهونو مور او سرچینه ویل شوي ده) نو له هغې نه علاوه هغې ته ورته نشه یې شیان هم د ګناهونو زیږندویه او شیطاني اعمال دي چې څښونکی او استعمالونکی یې د شرابو د حراموالي په حکم او د هغې تر وعید او سزا لاندې راځي،الله تعالی فرمایي:((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ() إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ()).[٤٤]- ای مومنانو بیشکه چې شراب او قمار او بتان او غشي (د فال) دا ټول د شیطان پلیت کارونه دي، نو ځان ورڅخه وساتئ د دې لپاره چې کامیاب شئ. یقیا چې شیطان غواړي په شرابو او قمار سره ستاسې ترمنځ دښمني او کینه واچوي او د الله تعالی له ذکر او لمانځه نه مو واړوي، نو ایا تاسې به لدې څخه منع شئ؟)).

له جابر رضي الله عنه نه روایت دی چې یو سړي له پیغمبر صلی الله علیه وسلم نه پوښتنه وکړه: ایا هغه شراب چې زموږ په سیمه کې له جوارو جوړیږي او خلک یې څښي ایا هغې ته دا ویل کیږي چې نشه ورکونکي او حرام دي؟ هغه وفرمایل: هو، هر نشه کونکی څیز حرام دی او د الله تعالی دا وعده ده چې څوک نشه کونکی څیز وڅښي نو په دوزخ کې به د (الْخَبَال) له ختې څښاک ورکوي،صحابه و وویل:ای د الله پیغمبره! د (الْخَبَال) خټه څه شی دی؟ هغه وفرمایل: د دوزخیانو خَولې او یا د هغوی وینې او زوې دي.[٤٥] او په بل روایت کې راغلي چې:((كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ, إِنَّ عَلَى اللَّهِ عَهْدًا لِمَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الخبال يوم القيامة)).[٤٦] هر نشه کونکی شی حرام دی او د الله تعالی دا وعده ده څوک چې نشه کونکی څیز وڅښي د قیامت په ورځ به د (الْخَبَال) له ختې څخه ور وڅښي.

---

[٤٣]. حافظ ابن حجز رحمه الله ذکر کړي: بیزوګانو اوخنزیرانو ته ددې خلکو اوختل (او مسخه کیدل) به یا حقیقي ویاو یا داچې دا کنایه ده د هغوی د اخلاقو له تغیر او بدلون څخه.وګورئ: فتح الباري ۱۱۰\۵۱

[٤٤]. المائدة ٩٠- ٩١

[٤٥]. مسلم

[٤٦]. صحیح ابن حبان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګو او کوکنارو د کرهنې حراموالی

۱ - رسول الله صلي الله عليه وسلم فرمايلي: ((مَنْ حَبَسَ الْعِنَبَ أَيَّامَ الْقِطَافِ حَتَّى يَبِيعَهُ مِنْ يَهُودِيٍّ أَوْ نَصْرَانِيٍّ، أَوْ مِمَّنْ يَتَّخِذُهُ خَمْرًا، فَقَدْ تَقَحَّمَ النَّارَ عَلَى بَصِيرَةٍ)).[۴۷] څوک چې د انګور کټايي په ورځو کې هغه وساتي د دې لپاره چې (وروسته يې) پر کوم يهودي او يا نصراني باندې وپلوري (خرڅ کړي) او يا پر هغه چا چې شراب ورڅخه جوړوي، نو بيشکه چې په ليدلو کتلو (بصيرت) سره يې ځان اور ته وغورزاوه.

په يو بل روايت کې چې ابن عباس رضي الله عنهما ته منسوب شوی هغه وايي: ((مَنْ حَبَسَ اَلْعِنَبَ أَيَّامَ اَلْقِطَافِ, حَتَّى يَبِيعَهُ مِمَّنْ يَتَّخِذُهُ خَمْراً, فَقَدْ تَقَحَّمَ اَلنَّارَ)) څوک چې انګور د هغې د حاصل او فصل اخستنې په ورځو کې وساتي (او وروسته کړي) څو يې پر هغه چا وپلوري چې شراب ورڅخه جوړوي، نو اور ته يې ځان وغورزاوه.

د کتور وهبة الزحيلي صاحب ويلي: د بنګو بوټي، القات[۴۸] او هر هغه څه چې د افيون، هيروين، کوکاين او داسې نورو مخدره موادو شيره او پوډر ورڅخه راويستل کيږي دا ذکر شوی حديث يې د کرهنې پر حرمت باندې صريح دليل دی.[۴۹]

ځينې علماوو ويلي پر هغه چا انګور خرڅول چې شراب ورڅخه جوړوي دا ذکر شوي روايتونه د دې کار په حرمت باندې ښکاره دلايل دي؛ نولدې امله دا يو سخت و عيد دی او که څوک قصدا (سره د پوهې) دا کار کوي، نو په اجماع سره يې حرام کار وکړ او که سره له قصد او پوهې نه وي، بلکې شک پکې وي، نو کراهيت لري؛ دا ځکه چې پدې سره د ګناه په کار کې مرسته کول دي لکه څرنګه چې د ټنګ ټکور سامان خرڅول او اخستل هم حرام دي، همدارنګه پر کافرانو او بغاوت کوونکو باندې اسلحې او د سپرلۍ ځاروي خرڅول هم حرام دي کله چې يې د مسلمانانو پر ضد استعمالوي.[۵۰]

انګور چې يوه مهمه مېوه او نعمت دی پر هغه چا يې پلورل حرام دي چې شراب ورڅخه جوړوي، يا د دې بوټي د ميوې کټايي د دې لپاره وروسته کول چې د شرابو لپاره اخستونکي يې راشي داسې کار حرام دی،نو چرس او کوکنار کرل به ولې نه وي حرام پداسې حال کې چې اصلا يې کرل د اړونده نشه يې توکو جوړولو په خاطر دي او دا خو معلومه خبره ده چې د افيون د نرخ زيات والی لدې امله دی چې هيروين ورڅخه جوړيږي.

۲ – د بنګو بوټي او کوکنار ددې غرض لپاره کرل چې د هغې مخدر مواد (چرس او افيون) راوويستل شي او خلک يې واخلي او سوداګري پرې وشي، دا پر ګناه باندې رضايت دی او پر ګناه باندې رضايت ګناه ده؛ ځکه چې د يو ناروا کار په زړه کې بد ګڼل او له هغې سره بغض کول په هر حال کې پر مسلمان باندې فرض دي: لکه څرنګه چې په حديث کې راغلي چې يو څوک بد کار په زړه کې هم بد ونه ګڼي،نو د

---

[۴۷]. المعجم الاوسط ۵/ ۲۹۴

[۴۸]. دا يو بوټی دی چې په حبشه او يمن کې کرل کيږي او د نشې په موخه ژول کيږي.

[۴۹]. وګوره: الفقه الاسلامي وادلته، وهبة الزحيلي ۷/ 449

[۵۰]. وګوره: سبل السلام، 4/ 139

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په زړه کې د ورې (یا سپینلي) دانې په اندازه ایمان نه پاتې کیږي.[٥١]
٣ – د کوکنارو او چرسو په کرهڼه سره د مسلمان امیر د امر مخالفت هم دی؛ دا ځکه چې په اسلامي هېواد او ټولنه کې مسلمانان پدې مکلف دي چې د حاکم او رهبري مقام لخوا د هغه قانون او دستور پیروي وکړي چې د الله تعالی اود هغه د رسول صلی الله علیه وسلم او د مسلمانانو داجماع مخالفت پکې نه وي، نو پدغسې قانون پلې کولو او عملي کولو کې د حاکم پیروي لازم او فرض ده.[٥٢]

د مخدره توکو د سوداګرۍ حراموالی

لکه څرنګه چې د نشه یې او مخدره توکو استعمال او د هغې د بوټو او فصل کرل حرام دي، همدارنګه یې سوداګري او ګټه هم حرامه ده:
١ – الله تعالی فرمایي:((وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ[٥٣] – او تاسې په خپلو کې یو د بل مال په ناحقه مه خورئ!)). یعني دا چې نه دي اخلی او نه دي بدلوي ځینې له تاسې د بل چا مال په باطل سره.
د دې وضاحت داسې دی: که یو مسلمان له بل څخه مال لاس ته راوړي، نو په معاوضه کې به حلال مال ورکوي، همدارنګه یو څوک چې پر بل انسان باندې یو شی پلوري هغه به جایز او روا وي. پداسې حال کې چې د نیشه یې او مخدره موادو د پیر او پلور په معامله کې د یوه لوري معاوضه (نیشه یې او مخدره توکی) حرام جنس دی.
٢ – رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: (((**لَعَنَ اللهُ اليَهُودَ، حُرِّمَتْ عليهم الشحومُ فباعوها وأكلوا أثمانَها، وإن الله عز وجل إذا حَّرم أكلَ شيءٍ حَرَّم ثمنَه)).**[٥٤] الله تعال پر یهودو باندې لعنت کړی دی؛ ځکه چې پرهغوی وازدې حرامې وې، نو هغه یې خرڅولې او د هغې پیسې به یې خوړلې. همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: ((**إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِذَا حَرَّمَ شَيْئًا حَرَّمَ ثَمَنَهُ**)).[٥٥] بیشکه الله تعالی چې کله یو شی حرام کړی دی، نو دهغې پیسې یې هم حرامې کړي دي.
٣- د مخدره موادو معامله د ظلم، شکونې، غلا او داسې نورو په څیر ده؛ ځکه پدې کې انسان ته ضرر رسیږي، بلکې دواړه لوري (اخستونکی او خرڅونکی) متضرر کیږي، او پدغسې معاملاتو کې پرته له تیر ایستنې او دوکې ورکولو بل څه نه وي.
٤ – د مخدره موادو ګټه له حرامې لارې لاس ته راوړل کیږي لکه جواري اوقمار او یا لکه د حرامو معاملاتو په څیر لکه سود او شراب (چې حکم یې روښانه دی اومخدره موادو ته یې هم حکم شامل دی) او لدغسې معاملاتو لاس ته راوړل شوې پیسې د غلاء له لارې لاس ته راوړل شوي مال په څیر دي، برابره ده چې د خاوند له پلوه یې د نفس خوښې وي او یا نه وي.

---

[٥١]. مسلم
[٥٢]. وګوره: الفقه على المذاهب الأربعة, الجزيري ٤٠/٥
[٥٣]. البقرة ١٨٨
[٥٤]. مسند احمد
[٥٥]. سنن الدار قطني، مصنف ابن ابي شيبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ - جمهورو فقهاو ویلي: کله چې انګور پر هغه چا پلورل چې شراب ورڅخه جوړوي او پدغسې حالت کې يې پيسې حرامې ګرځي، که یو مسلمان پر داسې چا باندې اسلحه پلوري چې مسلمان پرې وژنې، د دې ډول بيې پيسې حرامې دي، همدارنګه د وريښمو جامې چې کله پر کوم نارينه پلورل کيږي د دې لپاره چې هغه يې اغوندي، د دې بيې پيسې هم حرامې دي. نو د دې معاملاتو په څير د مخدره موادو خرڅول چې اصلي موښه او هدف يې نشه او د الله تعالى په نافرمانۍ کې اختل کيدل دي په طريق اولی د هغې د سوداګرئ له لارې راوړل شوی پيسې حرامې دي. بلکې مخدره مواد په خپل ذات کې حرام شی دی، نو د دې د ګټې حرمت د نوموړو حلالو شيانو (لکه انګور، اسلحه) له حرمت څخه زيات دی.[٥٦]

وهبه الزحيلي رحمه الله ويلي: ((د مخدره موادو پير پلور، قاچاق کول او د هغې لپاره بازار موندل دا ټول حرام دي؛ ځکه چې په اسلامي شريعت کې وسائل د مقاصدو حکم اخلي او هغه څه چې د حرامو لپاره وسيله وي د هغې مخنيوی فرض دی، پدې معامله کې چې کله سوداګر د نيشه يې او مخدره موادو د خپرولو، رايجولو او استعمالولو لارې چارې خلکو ته آسانوي، نو پيسې او ګټه يې حرامه ده.)).[٥٧]

حرامخوري او د آځرت سزا

لکه چې مخکې يې يادونه وشوه د نشه يې لپاره په دوزخ کې د الخبال ختې څخه خوراک ورکول دي. دا د هغه چا سزا شوه چې نشه يې او يا مخدره مواد استعمالوي او هغه خلک چې د مال لاس ته راوړلو په خاطر يې کرهڼه، سوداګري، او يا نور کاروبار کوي – د شرعي دلايلو په رڼا کې - د هغوی اخروي سزا داده چې په دوزخ کې به يې غوښې سوځي، رسول الله صلی الله عليه فرمايلي: ((وَمَنْ نَبَتَ لَحْمُهُ مِنْ سُحْتٍ , فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ)).[٥٨] او د چا چې غوښه پر حرامو راغټه شي،نو د دوزخ زيات وړ دی (چې پکې داخل شي).

ددغه سخت وعيد په وړاندې به هغه خلک څه کوي د چا غوښه چې له سود ،جوارئ او مخدره موادو د ګټې وټې له پيسو څخه رالويه شوي وي؟

يو عقلمند مسلمان به هيڅکله پداسې کار بايد هميشوالی ونه کړي چې کله يې له بدې پايلې او بد انجام څخه خبر شي، بلکې دې ته به ترجيح ورکړي چې هغه کار پريږدي که څه هم – ظاهرا - د هغې پريښودل ورته ستونزمن ښکاري. د مسلمان له شان سره دا نه ښايږي چې د بل چا په تباهۍ او بربادۍ کې د خپل ځان هوساينه ګوري. په باوري توګه که يو څوک د بل چا تباهي غواړي، نو دهغه تباهي او بربادي حتمي ده. او يو څوک چې د نورو په کړاو کې خپل مړښت غواړي، نو پوهه دې شي چې هيڅکله به موړ نه شي.

ايا د اسلامي امت بچيانو ته په خپلو اسلافو کې بيلګه او قدوه نشته، هغه اسلاف چې د نفس پاکۍ، ايثار او قربانۍ او نورو غوره خويونو په هر ميدان کې مخکښان وو؟ هغو چې کله يې د شرابو د حراموالي حکم واوريد، نو سمدستي يې هغه چپه کړل او د هغې لوښي يې ما ت کړل...

---

[٥٦]. وګوره: الفقه على المذاهب الأربعة, الجزيري 5/ ٣٩-٤٠

[٥٧]. وګوره: الفقه الاسلامی و ادلته، وهبة الزحيلي،٤٤٧/٧

[٥٨]. المعجم الاوسط للطبراني

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايا د نني عصر ميرمنو او زنانو ته زمونږ د اسلافو پر هغو بيبيانو او زنانو کې ښه بيلګه نشته چې کله به يې سهار مهال د کار وکسب لپاره د کورنۍ سړي (مېړونه او اولادونه..) له کوره وتل، نو داسې توصيه به يې ورته کوله: ((**اتقوا الله فينا لا تطعمونا الحرام، فإنا نصبر على الجوع، ولا نصبر على الحرام- وفي لفظ - فإنا نصبر على الجوع ولا نصبر على النار**)).[٥٩] زمونږ په باره کې له الله څخه وويريږئ! مونږ ته حرام مه راوړئ، بيشکه چې مونږ پر لوږه باندې صبر کولای شو، خو پر حرامو باندې صبر نشو کولای. او يا به يې داسې ويل: مونږ پر لوږه باندې صبر کولای شو، لکن په اور باندې صبر نشو کولای.

بايد چې يو مسلمان پدې وعيد باندې کلک باور ولري چې د حرام مال خوړل که هغه د هرې لارې څخه وي(لکه سود، جواري، غصب، خيانت، د نشته يې او مخدره توکو معاملات) د دې ټولو انجام دوزخ ته تلل دي او هغه غوښه چې په حرامو رالويه شي په اور به سوځي، نو په کار ده چې يو مسلمان په خپل کارو کسب کې تجديد نظر وکړي، په حلالو ګټلو کې ځان بوخت کړي او که حرام يې خوړلي وي په حقه ورڅخه توبه وباسي، ځو يې په ژوند کې برکت او خوشحالي راشي او د آخرت له سزا څخه بچ شي.

له حرامو صدقه نه قبليدل

په قرآن او حديث کې دا د لمر په څير روښانه ده چې کله له يو حرام شي څخه پيسې لاس ته راوړل شي، نو له هغې څخه صدقه او خيرات هم نه قبليږي او نه د الله تعالى ته د قربت په لارو کې منل کيږي، لکه مسجد جوړونه، حج کول او داسې نور، رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: ((**يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ فَقَالَ: {يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ} [المؤمنون: ٥١] وَقَالَ تَعَالَى: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ} [البقرة: ١٧٢] ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَكْسَبُهُ حَرَامٌ، وَغُذِّيَ بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ**)).[٦٠] اى خلکو الله پاک دى او نه قبلوي مګر پاک شى او بيشکه چې الله تعالى مومنانو ته پر هغه څه امر کړى چې پيغمبرانو ته يې امر کړى دى (چې اى پيغمبرانو له پاکو شيانو خوراک کوئ او نيک کارونه کوئ، بيشکه زه پر هغه څه ښه پوه يم چې تاسې يې کوئ).[٦١] او الله تعالى فرمايلي دى: ((اى مومنانو خوراک کوئ له هغو پاکو شيانو چې ما د هغې روزې درکړې ده.[٦٢] بيا رسول الله صلى الله عليه وسلم د يو سړي يادونه وکړه چې اوږد سفر به وکړي، ببرسر او ګرد جن به شي، لاسونه به آسمان طرف ته پورته کړي وايي به چې: اى ربه! اى ربه! پداسې حال کې چې خوراک به يې حرام وي،څښاک به يې حرام وي،ګټه به يې حرامه وي او په حرامو به لوى شوى وي، نو څرنګه به يې سوال قبول شي)).

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: ((**وَلَا يَكْسِبُ عَبْدٌ مَالًا مِنْ حَرَامٍ، فَيُنْفِقَ مِنْهُ فَيُبَارَكَ لَهُ فِيهِ، وَلَا يَتَصَدَّقُ بِهِ فَيُقْبَلَ مِنْهُ، وَلَا يَتْرُكُ خَلْفَ ظَهْرِهِ إِلَّا كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَمْحُو السَّيِّئَ بِالسَّيِّئِ، وَلَكِنْ**

---

٥٩. وګوره: **تعليق اشيخ عبد الفتاح ابوغدة على: رسالة المسترشيدين للامام الحارث المحاسبي، ص ١٥٣**

٦٠. مسند احمد

٦١. المؤمنون ٥١

٦٢. البقرة ١٧٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَمْحُو السَّيِّئَ بِالْحَسَنِ، إِنَّ الْخَبِيثَ لَا يَمْحُو الْخَبِيثَ)).[٦٣] يو بنده چې کوم مال په حرامو سره لاس ته راوړي او بيا ورځخه نفقه کوي، نو په هغې کې هيڅ برکت نشته او نه يې ورڅخه صدقه منل کيږي او که له ځانه وروسته يې پريږدي، نو دوزخ ته به يې توښه وي. بيشکه الله عزوجل بدي پر بدۍ لمنځه نه وړي، لکن بدي په نيکۍ سره لمنځه وړي او بيشکه چټل شي په چټل باندې نه محوه کيږي.

په يو حديث شريف کې راغلي ابوهريرة رضي الله عنه وايي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي: (کله چې يو سړی د پاکيزه توښې سره له کوره د حج په نيت را ووځي د سورلۍ په رکاب کې پښه کيږدي او داسې ووايي: ((**لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ** - زه حاضريم، ای الله زه ستا د عبادت لپاره تل او بيا بيا حاضر يم))، نو له اسمان څخه ورته يو او از کونکی (ملک) آواز وکړي: ((**لبيك وسعديك، زادك حلال، وراحلتك حلال, وحجك مبرور غير مأزور**- ستا د عمل منلو ته حاضر يو او ته هميش نبکبخته اوسه! ستا توښه حلاله ده، سورلۍ دې حلاله ده، حج دې مقبول او بې نقصانه دی)). او کله چې يو سړی له ناپاکې توښې او حرام مال سره د حج په اراده راووځي د سورلۍ په رکاب کې پښه کيږدي او دا آواز وکړي: ((**لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ**- ستا بلنې ته په ځواب ورکولو ای الله! زه ستا د عبادت لپاره تل او بيا بيا حاضر يم))، نو له آسمان څخه ورته آواز کوونکی (ملايک) آواز وکړي:((**لالبيك ولاسعديك, زادك حرام, ونفقتك حرام, وحجك غير مبرور**- ستا دغه ځواب او حاضريدل نشته او نه ته نيکبخته يې. ستا توښه حرامه ده، ستا د لګښت مال حرام دی او حج دې مقبول نه دی)).[٦٤]

بايد چې د کوکنارو او چرسو کرونده ګر،د هغې توليدونکي او سوداګر او د د هر زاز نشته يې توکو کارمندان او سوداګر دې حقيقت ته پاملرنه وکړي، لدغسې ناروا کارونه څخه ډډه وکړي چې مال يې پرې حراميږي،عملونه يې برباد ګرځي، صدقې او خيراتونه يې نه قبليږي، او د دوزخ له اور سره مخ کيږي.

---

[٦٣]. مسند احمد
[٦٤]. المعجم الکبی,والمعجم الاسط للطبراني

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نشه يي او مخدره توکو هر اړخيز تاوانونه

قرآن کريم چې الله تعالی د بشريت د لارښونې، ژرغونې او کاميابۍ لپاره راليږلی دی، د هغې په ښوونو او تعليماتو کې يو هم د شرابو او نورو مضرو شيانو څخه ځان ساتنه ده. شراب د نشه يي او مخدره توکو په سر کې راځي او د هرې ګناه جرړه او اصل بلل کيږي، د هغې د حراموالي او خباثت په اړه الله تعالی فرمايي: ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ() إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ().[۶۵]- ای مومنانو بيشکه چې شراب او قمار او بتان او غشي (د فال) دا ټول د شيطان پليت کارونه دي، نو ځان ورڅخه وساتئ د دې لپاره چې کامياب شئ. يقيا چې شيطان غواړي په شرابو او قمار سره ستاسې ترمنځ دښمني او کينه واچوي او د الله تعالی له ذکر او لمانځه نه مو واړوي، نو ايا تاسې به لدې څخه منع شئ؟)).

دا څرګنده او هر چاله معلومه ده چې نشه يي او مخدره مواد بې شمېره تاوانونه او اغيزې لري او هغه څوک چې پدې مصيبت او بلا اخته شي، نو په حقيقت کې د يو داسې حرام کار مر تکب وګرځي چې په شريعت کې حرام او ناروا دی او له امله يې د الله تعالی له ذکر، لمانځه او نورو فرايضو او وجايبو څخه اړول کيږي، همدارنګه کله ناکله د لويو حرامو مرتکب ګرځي لکه ځان وژنه، بل وژنه، غلا او داسې نور.

يو نشه يي شخص په ټولنه کې پر خلکو باندې بوج ګرځي، خپلې کورنۍ ته غم او پريشاني راوړي، په چاپيريال کې د تخريبي کارونو مرتکب کيږي، خاصو او عامو ملکيتونو لره اذيت رسونکی او تباه کوونکی جوړيږي.. همدارنګه په اقتصادي ډګر کې ځان، کورنۍ او ټولنې تاوان رسوي.

ټولنيزې او اقتصادي اغيزې:

۱. د نشه يي او مخدره توکو روږدي چې د خپل هوس مړولو په خاطر کوم مال لګوي لومړی يې د خپلې کورنۍ اقتصاد خرابوي، چې کله ناکله داسې کورنۍ پور اخستنې ته اړ کيږي او د فقر او بې چارګۍ په پر مصيبت باندې اخته کيږي. او دويم د ټولنې داقتصاد په پرمختګ کې خنډ واقع کيږي..

۲. روږدي کسان داسې کارونه ترسره کوي چې د ټولنې له ارزښتونو سره منافات لري، د مثال په توګه: د غلا او دوکې په کارونو کې اخته کيدل، د شرم او بې حيايي په کارونو او د ټولنې د آدابو خلاف کارونو کې مشغوليدل.

۳. له ټولنيز اړخه هغه کورنۍ چې پکې پلار يا مور په نشه يي يا مخدره توکو باندې روږدي وي دغه بد عادت د هغوی اولاد او راروان نسل ته سرايت کوي. او د دغسې کورنۍ ماشومان له نيکې بيلګې او ښه نمونه مشرانو څخه بې برخې کيږي.

---

[۶۵]. المائدة ۹۰- ۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. یو شمېر څېړنو دا ثابته کړې چې په کومې کورنۍ کې پلار یا مور معتاد وي په هغې کې د طلاق واقع کېدل زیات وي، همدا راز په کورنۍ کې دښمني، ستونزي او بېلابېلې بدې پېښې را ولاړېږي.

۵. د مخدره موادو کارو بار او خپرېدل په ټولنه کې د ځینې ټولنیزې بنسټیزو آفتونو او ناروغیو لامل دی لکه: رشوت، غلا، خیانت، بې حیایي او داسې نور.[66]

۶. د اسلام دښمنان چرس او نور مخدره مواد د مسلمانانو ځوانانو ترمنځ رایج کوي، تر څو د هغوی ځواني، سرېتوب او زورتیا ختمه شي، عقلونه یې کمزوري شي او بالآخره اسلامي امت د تخلف او وروسته پاتې کېدو په کنده کې د همیش لپاره پاتې شي، بهرني او یرغلګر ځواکونه پرې غالبه شي.[67]

روغتیایي اغیزې:

دا یو حقیقت او واقعیت دی چې د نیشه یې او مخدرو توکو ټول انواع ې بیلابیل صحي تاوانونه لري، د عقل د بې سده کېدو، د بدن د کمزوري کېدو، دغړو سستیدو او داسې نورو لامل ګرځي چې په لاندې نکاتو کې د نوموړو توکو اړونده مهمو ډولونو بیلابیل روغتیایي تاوانونه ذکر شوي دي:

۱– شراب او الکول:

د شرابو او الکولي موادو سمدستي اغیزې او تاوانونه پدې توګه دي:

۱. په ذهني تمرکز کې کمښت، بې هوشي، له یاده وتل او د حافظې کمزورې کېدل، حرکي ستونزې، د دماغي فعالیتونو کمښت او خفګان.

۲. یوه سلنه الکول ددې باعث کیږي چې د انسان زړه په یوه دقیقه ک (۱۰ضربانه) ته لوړ شي. د الکولو څښاک په تداوم سره د شریانونو بندښت په ځانګړې ډول د اکلیلي شریان بندښت رامنځته کوي کوم چې زړه ته د غذا رسولو دنده پر غاړه لري چې په پایله کې د زړه د سکتې سبب کیږي.

۳. اوسنیو څېړنو ثابته کړې ده چې د انسان ماغزه له مختلفو مرکزونو څخه جوړشوي دي، د ماغزو پورتني مرکزونه دنده لري ترڅو اراده، په ځان باور او ټولنیز سلوک کنټرول کړي او د ماغزو لاندیني مرکزونه عقلي او فکري دندې ترسره کوي. خو د الکولو د استعمال له امله د اعصابو د سیستم مختلف مرکزونه اغیزمن کیږي.

۴. الکول وینه تخریبوي، د شرابي شخص بدن ته په کافي اندازه اکسیجن نه رسیږي او د سروکرویاتو د اختناق سبب کیږي چې په نتیجه کې یې د عضلاتو خستګې رامنځته کیږي. همدرانګه د بدن مقاومت یې د میکروبونو او ناروغیو پر وړاندې کمیږي.

---

[66]. وګوره: مستشفی الأمل www.hopeeg.com

[67]. وګوره: الفقه علی المذاهب الأربعة ۵/ ۳۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. که هر کله د شرابو او الکولي موادو استعمال ته ادامه ورکړل شي ،نو د ينې حجرې به خپل ژوند يو پر بلې پسې له لاسه ورکړي چې د ينې د يوې برخې د خرابيدو سبب کيږي او د ينې (جيگر) هغه برخه چې حجرو يې خپل ژوند له لاسه ورکړی وي د اسفنج شکل ځانته غوره کوي او ددې حالت پرمختګ د ينې د ناروغيو سبب کيږي چې دغه ناروغی په پای کې د يو ناڅاپي مړينو سبب کيږي.
۶. پر اشتها باندې د الکولو اغيزې،پر بولي سيستم او پښتورګو باندې د الکولو اغيزې او داسې نورې تباه کوونکې اغيزې لري.[۶۸]

په بي بي سي ويبپاڼې[۶۹] کې د يوه تازه راپور له مخې د دې يادونه شوې چې شراب که لږ وي يا ډېر، خو روغتيا ګواښي. د نړيوالې څېړنې پايلې ښيي، شراب يا الکول که څومره کمه اندازه وکارول شي، بيا هم روغتيا ته تاوان لري او غوره سپارښتنه دا ده چې په بشپړ ډول له شراب څښلو ډډه وشي.دا څېړنه په لنسټ مجله کې خپره شوې چې د نړۍ په ۱۹۵ هېوادونو کې له ۱۵ کلنۍ تر ۹۵ کلنۍ عمر لرونکي کسان پکې پوښتل شوي دي.
يادې څېړنې کابو ۲۶ کاله وخت نيولی چې په ۱۹۹۰ کال پيل شوې وه او په ۲۰۱۶ کال کې پای ته ورسېده.څېړونکو په دغه څېړنه کې هغه کسان چې اصلا شراب نه څښي، له هغو کسانو سره پرتله کړي چې لږ تر لږه د ورځې يو ځل شراب څښي.
څېړنه دې پايلې ته هم رسېدلې چې شراب په ټولو عمرونه کې د بې روزګارۍ او مړينې اوم وژونکی عامل دی. د دې څېړنې له مخې، (۲،۲) سلنه د ښځو مړينه او ۸،۶ سلنه د نارينه وو مړينه د شراب کارونې له امله ده، خو څېړنه وايي، له ۱۵ کلنۍ تر ۴۹ کلنۍ شراب د وژنې له مهمو لاملونه دی چې کولی شي د (۸،۳) سلنه ښځو او (۱۲،۲) سلنه نارينه وو د مړينې لامل شي.
دغې څېړنې شراب څښل په نړيواله کچه خطر پېښوونکی عامل ياد کړی او وايي، د الکولو "هره اندازه" کارونه روغتيا ته زيان رسوونکې ده. څېړنې موندلې چې د کمې اندازې شراب څښل ښايي زړه ته لږ ګټه ولري، خو په ټوله کې يې د زيان اندازه تر ګټې ډېره ده، ځکه د سرطان او نورې ناروغيو لامل کېدای شي.د واشنګټن پوهنتون استاد ډاکټر "مکس ګريزويلډ"چې د دغې څېړنې مشري کوي، وايي":پخوانيو څېړنو موندلې وه چې شراب د يو شمېر ناروغيو مخه نيسي، خو موږ دې پايلې ته ورسېدو چې شراب که هر څومره کم هم وکارول شي، روغتيا ته تاوان لري".

[۶۸]. وګوره: روغتيا مجله، پنځه ۲۵ ګڼه، ۱۳۹۳هـ ش، ص ۱۰- ۱۱ ، صحت عامه
[۶۹]. ۱۳۹۷ لمريز د وږي په ۳ مه، (25 اګست 2018)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲–افیون(Opium):

افیون یا تاریاک چې د کوکنارو له بوټي څخه په لاس راځي.د خولې او په موضعي ډول د مخاطي غشا له لارې استعمالیږي. همدرانګه لدې مادې څخه هیروئین جوړیږي چې په زرقي، انشاقي او تحت الجلدي لارو استعمالیږي. د هیروینو بیړنۍ اغیزې د خولې له وچوالي، خوبجن حالت، دماغي دندو خرابوالي، زړه بد والي، قبضیت، د پوستکي خارښت او د تنفس دسرعت له کموالي څخه عبارت دي. همدارنګه دغه ماده او دې ته ورته نشه یې او مخدره توکې په اوږدمهاله کې د تنفسي ستونزو، د سږو له ناروغیو، نمویا، د زړه التهابي ناروغۍ، آبسې، د ینې ناروغۍ، د حجراتو التهاب، سِل ناروغي، د زیږون پر مهال د کم وزنه ماشوم او د رشد ضعیفوالی، سقط، د ایډز او د تور زیړي خطر او حتی زیات مصرف یې د مړینې سبب کیږي[۷۰].

ځینې ډاکترانو ویلي: افیون سخته ناروغي راوړونکی دی کله چې څوک ورباندې روږدی شي، نو په مړو کې وشمارل شي، د هغې له امله اعصاب کمزوري او سستیږي. همداراز افین خور او د افینونو پوډر استعمالونکی له کاره وځي او د هیڅ کار ترسره کولو جوګه نه وي، همیش ذلیل او ښکه ته وي.. په تدریج سره خپله روغتیا له لاسه ورکوي، بدني، نفسیاتي او عقلي ځواک یې ورځ تر بلې خرابیږي..

۳–کوکائین (Cocaine):

کوکائین چې د کوکا بوټي له پاڼې څخه جوړیږي دماغي منبهاتو یا تنبیه کونکو له ډلې څخه دي. سمدستي اغیزې یې هوښیاري، تنبیه کیدل، بې خوبي، د اشتها کموالی، د وینې د فشار او د زړه د حرکت او د بدن د حرارت زیاتوال دی. همدرانګه د ځای او مکان په اړه د حس بدلون، بې ځایه خبرې او اپلتې ویل،د حافظې ضعیفوالی او د وېرې او خفګان حملې دي.

اوږد مهاله اغیزې یې د د سترس پر وړاندې غبرګون، د سیستم په فعاله کیدلو کې زیاتوالی،د ماغزو اغیزمن کیدل، د دوپامینو په کچه کې بدلون،دسرطان د خطر زیاتوالی په ځانګړې توګه د سږو، سر او غاړې سرطان،تنفسي ناروغۍ او د سږو انتان،د معافیتي سیستم اختلال،د امیدوارۍ په دوره کې د جنین اغیزمن کیدل.[۷۱]

---

[۷۰]. وګوره: روغتیا مجله، پنځه ۲۵ ګڼه, ۱۳۹۳هـ ش، ص ۱۱ ، صحت عامه

[۷۱]. وګوره: روغتیا مجله، ۲۵ ګڼه، صحت عامه ۱۳۹۳هـ ش، ص ۱۱ ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴-چرس:

په چرسو باندې روږدي کيدل بيلابيل روغتيايي تاوانونه لري او په ځينې حالاتو کې ډېر خطرناک تماميږي. اړونده څيړنې ښيي چې ۷۰٪ په سختو مخدره موادو (لکه هيروين) روږدي کسان په پيل کې چرسيان وو.

۱. پر دماغو اغيز: د انسان ادراک او دماغي احساس اغيزمن کوي، د وهم او خيال او د ذهني توازن له لاسه ورکولو لامل ګرځي..

۲. پر عصبي جهاز اغيز: دغه جهاز له خلل او عدم توازن سره مخ کوي، د اعصابو د ادراک او او ترکيز کچه کموي، په خفګان او پريشانۍ باندې اخته کيدل، د خيال او وهم په ګرداب کې د ډوبيدو له امله په زيات خوب، تنبلئ او کسالت باندې اخته کيدل او آن تردې چې د اعصابو له لاسه ورکول کيدو او ليونتوب سبب ګرځي.

۳. پر تنفسي جهاز اغيز: داچې دچرسو په لوګي (دود) کې لومړی کاربون اکسيد شتون لري او هغه د سږي د سرطان له لومړنيو لاملونو په کتار کې راځي. د تنفسي جهاز دننه د وينې نرې رګونه تلف کوي چې دهغې په نتيجه کې د بلغمو تراکم کيدل او ټوخي زياتيدل رامنځ ته کيږي. او په ځينې حالاتو کې د سږي د پړسوب لامل کيږي چې دغه ناروغي د روږدي په مرګ باندې د تماميږي.

۴. پر هاضمي جهاز اغيز: د دې جهاز د بيلابيلو ناروغيو لامل ګرځي لکه بدهضمي، اشتهاء کميدل او ځيني وخت اشتهاء زياتيدل، همدارنګه د معدې تشنج او دهغې د فعاليت د ساحو کميدل.

۵. پر زړه باندې اغيز: د زړه په ضربان (ټکان) کې زيادت.اړونده څيړنې ښيي چې د چرسو د استعمال له امله د زړه د اوسط ضربان کچه څلور چنده زياتيږي او داچې وينه له خپل ځان سره اوکسيجن باروي، نو دغه ځواک کمزوری او راښکته کيږي چې ټول بدن ورځخه اغيزمن کيږي. همدارنګه چرس څکول د وينې او ينې (ځيګر) د تخريب لامل ګرځي.

۶.پر جنسي او تناسلي ځواک باندې اغيز: په سړيو کې جنسي ځواک کمزوری کوی او په ښځو کې د مياشتني عادت په دوراني حالت کې خلل او خرابوالی رامنځ ته کوي. همداراز اړونده نړيوالې څيړنې ښيي چې ۲۰٪ د چرسو معتادين (نارينه او ښځينه) د شنډتوب (اولاد نه زيږولو) له حالت سره مخ دي..[۷۲]

---

۷۲. وګوره: مستشفى الامل لعلاج الادمان و الطب النفسي، پدې لينک (info@hopeeg.com).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- نسوار او سګرټ:

تنباکو چې د دماغي منبهاتو يا د پاروونکو له ډلې څخه دي او د تنباکو له پاڼې څخه په لاس راځي، د نيکوتين په نامه دکيمياوي مادې لرونکې دي او د نسوارو، سګرټو په ډول تياريږي او يا هم د چلم او قيلون په واسطه کارول کيږي د استعمال لارې يې دود، د خولې د لارې او استنشاقي دي.

د طبي تجزيې لابراتوارونو ثابته کړې ده چې د سګرټو لوګی د روغتيا لپاره د ۱۲ ډولو مضره موادو لرونکی دی او په هاضمي سيستم کې د سرطانونو د رامنځته کيدو لامل ګرځي. د هغې استعمال يوازې د مرۍ، ژبې او خولې پر سرطان بسنه نه کوي بلکه پر معدې باندې هم ناوړه اغيزه کوي.د معدې د تيزابو د لوړيدو سبب کيږي چې د معدې د تيزابو تدريجي لوړيدل د معدې د ځنډني التهاب علت دی او معده د هاضمې اختلالاتو مختلفو ډولونو ته چمتو کوي، چې په بلآخره دغه اختلالات د معدې دسرطان سبب کيږي.

همدارنګه د سګرټو استعمال د سترګو د بڼو په شاوخوا کې د التهاب د رامنځته کيدو لامل ګرځي او هغه شريانونه بندوي کوم چې د سترګو ټولو طبقو ته غذا رسوي چې په پای کې د بصري عصب د التهاب سبب کيږي . همدا راز د نيکوتينو هغه زياته کچه چې په سګرټو کې شتون لري د اوريدو اعصاب اغيزمنوي او د اوريدلو د حس د زيانمنيدلو علت ګرځي. علمي څيړنوداهم ثابته کړې ده چې د نيکوتينو کمه اندازه په مرکزي عصبي سيستم کې د تشنج د رامنځته کيدو سبب کيږي او د نيکوتينو زياته اندازه د روحي او عصبي ناوړه حالتونو لامل ګرځي چې په پای کې داعصابو په عمومي سيستم کې د ضعف سبب کيږي.[73]

لکه مخکې يې چې يادونه وشوه د چرسو تاوان او ضرر خورا زيات دی،نو د هغې حراموالی ځرګند او روښانه دی، لکن په اړونده کتابونو کې د تنباکو او سګرټو استعمال په اړه داسې قطعي حکم نه ليدل کيږي، خو ځينې علماء د بيلابيلو دلائلو له مخې د تنباکو سګرټ هم حرام قطعي بولي چې د هغې مهم دلايل پدې توګه دي:

۱.سګرټ څکول له هغه خبائثو (چټلو شيانو) څخه دي چې د قرآن کريم په نص کې يې د حراموالي يادونه شوې،الله تعالي فرمايلي: ((وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ [74] -او هغه- پيغمبرصلی الله عليه وسلم- خلکو ته چټل شيان حراموي)). خبائث هر هغه شي ته وايي چې نفسونه يې بد ګڼي او کرکه ورڅخه کوي.

۲. بدن ته ښکاره تاوان رسوي، د طبيبانو ترمنځ پدې کې هيڅ شک نشته چې هغه د سږو او زړه د ناروغيواو د نورو خطرناکو ناروغيو سبب کيږي.

---

[73]. وګوره: روغتيا مجله، ۲۵ ګڼه, ۱۳۹۳هـ ش, ص ۱۰, صحت عامه

[74]. الاعراف ۱۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. د سګرټ لوګی چټل دی، بوي يې بد لګيږي، نو که يو څوک سګرټ څکوي د څنګ هغه ملګري ته تلکيف رسوي کوم چې سګرټ نه څکوي همدارنګه خپلې کور والا (ماندينې) ته يې اذيت رسيږي.

۴. په هغې سره د مال اسراف او بې ځايه لګول دي، پداسې حال کې چې د شرعِ له مخې په بې فايدې کارونو کې مال لګول حرام دي.

۵. که د سګرټو قطعي حراموالی ثابت نه وي، نو پدې کې شک نشته چې هغه يو مشتبه کار دی- داسې کار چې شرعي حکم يې ناڅرګند وي- او په احاديثو کې له مشتبه کارونو څخه منع راغلې ده.[۷۵]

او که نسوارو او د هغې معتادينو ته وکتل شي، نو ليدل کيږي چې په ځينو حالاتو کې د هغې اذيت او تاوانونه له سګرټو څخه کم نه دي، نو که د قطعي حرامو په کتار کې رانه شي، نو د سګرټ په څير د مشتبه شيانو په کتار کې راتلل يې باوري دي. والله اعلم.

لکه څرنګه چې د دې ليکنې په سريزه کې يادونه شوې د اسلامي شريعت په مقاصدو کې يو هم د عقل ساتنه ده؛ نو ځکه يې شراب او اړونده نشه يي او مخدره مواد حرام ګرځولي دي. د اسلامي شريعت له مخې چې شراب او هغې ته ورته نيشه يي او مخدره توکې حرام شوي دي پدې کې حکمت دادی چې د انسان بدن، عقل او مال ته تاوان لري او دا څرګنده ده چې د نشه يي توکو په سر کې شراب دي. اوسني طب دا ثابته کړې ده چې شراب د انسان بدن او عقل ته سخت او ډېر تاوانونه رسوي، تر دې پورې چې د جرمني په هېواد کې د هغه ځای يو ډاکټر په ټول جرات سره داسې غوښتنه وکړه: پدې هېواد کې نيمايي شرابخانې بندې کړئ! زه به تاسو ته له نيمايي عقلي روغتونونو او بنديخانو څخه د استغناء کيدو (او نه اړتيا) تضمين درکړم.[۷۶]

نو د دې څيرنو په رڼا کې موږ هم ويلای شو: زموږ د ټولنې او هېواد هغه ځوانان او لګښتونه چې د روږدو پر درملنه، د نشيه يي او مخدره موادو د بنديز پر لارو چارو، او هغه پيسې چې په خپله يې روږدوي مصرفوي که دا ټول لګښتونه راجمع شي نو زموږ د هېواد د فقر او بې چارګئ په منځه وړلو کې خورا زياته اغيزه کولای شي.. همداراز د نشه يي او مخدره موادو د فتنې پر مخنيوي سره دا باوري ده چې په هېواد او ټولنه کې به مو بيلابيل اقتصادي، ټولنيز او علمي پرمختګونه رامنځ ته شي.

---

[۷۵]. وګوره: الفقه الإسلامي وأدلته, وهبة الزحيلي ۷/ ۴۳۸-۴۴۰

[۷۶]. وګوره: روائع البيان في تفسير آيات الأحكام, محمد علي الصابوني ۱/ ۲۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موضوع اړونده د پند او عبرت قیصې

داچې نیشه کول د اسلام په سپڅلي دین کې حرامه ده؛ دا ځکه چې انسان ته سراسر تاوان لري او هیڅ ګټه پکې نشته دی. نیشه که له یوه پلوه د انسان عقل او بدن خرابوي او له تباهۍ سره یې مخ کوي نو له بله پلوه یې مال دولت هم ختموي، چې بالآخره بیا نیشئي انسان له خپلې دارايي څخه خلاص شي، ګدايګرۍ ته مجبوره شي او بالآخر په ټولنه کې په نورو باندې بوج وګرځي. دا خو د دې حرام عمل دنیاوي سزا ده. او لکه څرنګه چې یې مخکې یادونه وشوه د آخرت سزایې داده چې نشه یان به په دوزخ کې د الخَبَال له ختې څخه خوارک کوي چې هغه د دوزخیانو خولې او زوې دي. (په هغه صورت کې چې نشه یان توبه ونه باسي او سره له ګناهونو مړه شي..).

له آخرت څخه مخکې په دنیا کې چې روږدې کسان له کومو سزاګانو او ستونزو سره مخ کیږي یا یې ورسره کورنۍ په پریشانۍ او مصیبت باندې اخته کیږي او یا داچې د نیشه یانو له امله مسلمانو ټولنو او اسلامي تشخص ته کوم تاوانونه رسیږي د هغې یو څه یادونه هم مخکې وشوه، لکن پدې ځای کې د عملي انځور په کارېلو، درس او عبرت اخستنې لپاره د ټولنې له واقعي حالاتو څخه یو څو قیصې وړاندې کیږي:

لومړۍ قیصه:

په یو اروپايي هیواد کې یومیشته مسلمان داسې قیصه کوي: که څه هم زمونږ په سیمه کې کافي مسلمانان اوسیږي.په هغوی کې زیات شمیر خلک له عربي هېوادونو څخه دعلم حاصلو او زده کړو لپاره راغلي دي. د اروپايي هیوادونو په بې بندوباریو او سهولتونو کې رنګ شوي خلک هم دلته موجود دي. پر دیني ښوونو باندې عمل کول خو لا ډیره لرې خبره ده د جَمعِ لمونځ هم نه کوي. کیدای شي دلته ځیني خلک داسې هم وي چې په کور یا د ننه په خپلې کوټې کې یواځې لمونځ وکړي. د دې یوه وجه داده چې دلته نه خو کوم مسجداو نه کوم امام شته دی.

یو وخت زمونږ سیمې ته یوعربي عالم راغی، د نوي ځوانانو دین طرف ته ترغیب کولو په خاطر هغه په خپل کور کې د قرآنکریم د درس لړۍ پیل کړه. نوي ځوانانو ته یې د لمانځه کولو تلقین او وینا کوله، کله چې هغو د مسجد او امام نشته والي بهانه وکړه، نو هغه په یو خالي ځای کې په خپله په جماعت سره لمانځه اداء کول پیل کړل،ورو ورو به د لمونځ کوونکو شمېر ډېریده اوپدغه ځای کې د مسلمانانو یو اجتماعیت او ټولنیز نظم رامنځ ته شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عربي عالم به هر کال د رمضان په لومړۍ ورځ د سيمي ټولو مسلمانانو ته دروژه ماتي بلنه ورکوله. له روژه ماتي او ډوډۍ خوړلو وروسته به يې خلکو ته د روژې فضايل بيانول او ديني مسائل به يې ورزده کول. يوه ورځ يو نوي زلمي په روژه کې هغه خپل کور ته د روژه ماتي (افطار) لپاره راوباله، هغه بلنه او دعوت په خوښۍ سره ومانه. هغه ځوان زيات خوش طبع، ټوکندويه او ځينې وخت له حد څخه زيات مزاق کوونکی ؤ.

د ډوډۍ خوراك لپاره هغه ځوان نور ځيني دوستان هم رابللي وو. کله چې د ماښام آذان وشو، پداسې حال کې چې پر درسترخوان باندې قيمتي شيان هم ايښي وو، لکن هغه عالم له کجورو سره روژه ماته کړه. لدې وروسته ميزبان يو شربت راوړ هغه عالم ته يې ورکړ. نو هغه ورڅخه يو څو غړپونه وکړل، کله چې يې خوند وليدو نو بيا يې له خولې څخه راوګرځاوه او د کور خاوند ته يې وويل پدې کې خو څه بد نا اشنا خوند دی.

ځوان وويل هو، پدې کې عجيبه خوند دی. د جوسو يوې نوې کمپنۍ د خپلې مشهورتيا لپاره يو ځانګړی توليد صادر کړی دی، هغو داسې ويلي دي چې د دې شربت ذايقه او خوند له نورو ټولو مشروباتو څخه ښه او زيات توپير لرونکی دی.

عربي عالم د زلمي دغه خبره ريښتيني وګڼله او ټول ګيلاس يې وڅښه. بيا هغه جګ شو او خلکو ته يې د ماښام لمونځ په جماعت سره ورکړ. له هغې وروسته بيا چې کله د ډوډۍ خوړلو لپاره راغی او داچې په ميلمنو کې زياتو نوي زلميانو لمونځ ونه کړ، بهر يې ښه خنداګانې کولې، لاسونه يې پړکول او داسې خوشحالي يې کوله چې ګويا هغوی کوم جنګ ګټلی وي.

ځوان ميزبان له لمانځه نه وروسته هم د يو بل شربت ګيلاس راواخيست عالم ته يې ورکړ او هغې هم وڅښه. کله چې د هغې له څښلو فارغ شو نو هغه ځوان وويل: ای ملا صاحب مبارک دي وي چې نن تا روژه په شرابو ما ته کړه!

مونږ په هغه شربت کې د (وسکي) په نامه سره شراب ګډ کړي وو، نو په هغې سره يې خوند بدل شوی دی، بيا يې په خټ خټ او په زوره وخندل! له دوستانو به چې چا ليدلو نو هغو به هم خندل.مګر پدې خبرو اوريدو سره عربي عالم يو ډول وړچيد اونا څاپي لړزه ورباندې راغله، د بدن هر بند يې رپيدل شروع کړل او رنګ يې بدل شو.سمدستي يې په خپلې خولې کې ګوتې دننه کړې او څه چې يې تير کړي وو هغه ټول يې د حاضرو خلکو په مخ کې پر هغه قيمتي قالينه باندې راتوی کړه، بيا يې په اوچت آواز سره ژړا شروع کړه، له سترګو يې اوښکې رواني شوې، هغه ځوان يې مخاطب کړ ورته يې وويل: ای سړيه ته له الله تعالی څخه نه ويريږې!! زه روژه وم او د رمضان پدې مبارکه مياشت کې او ته مې کور ته رابلې تر څو پر ما باندې وخنديږې او بيا په شرابو باندې روژه ماته کړم؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې له ماسره څه وکړل هغه د میلمستیا د اصولو خلاف دي. د دغسې بې نزاکتۍ احساس د کافرانو سره هم شته دی،هغو دمیلمه خیال ساتي.دا ستاسو د بدوعملونو او ناوړه کړنلارو وجه ده چې نن فلسطین تباه کیږي.

زه دا دعوه لرم او وایم چې اروپایي کافران هم له تا څخه بهتر دي، هغو له مخکې داسې خبر ورکوي چې په خوراك یا څښاک کې کوم حرام شیان موجود دي ترڅو ورڅخه مسلمان ځان وساتي. ته یواځې په نوم باندې مسلمان یې،تا ما ته دوکه راکړه. دا کار دې صرف د دې لپاره وکړ چې د نورو ځوانانو په وړاندې په ما باندې ټوکې او مسخرې وکړې. الله دې تا په خپلو نیولو سره ونیسي!

د عالم په دغه خیرو او بد دعائي سره هغه ځوان زیات وارخطا شو. د غصې له وجې د عربي عالم له خولې زګونه راوتلل چې پدې سره هغه ځوان نور هم پریشانه شو، په څیره باندې یې پښیمانتیا او شرمندګي رابښکاره شوه، بیا یې وویل: صاحبه ما معاف کړه! زه به ستا احترام کوم،دا ما همداسې یو مذاق کاوه او غلطي رانه وشوه.

بیا له څه خاموشۍ وروسته پداسې حال کې چې عالم د قالینې پر صفایي بوخت وو، هغه زلمي وویل تاسې په چوکۍ باندې کینئ زه دا قالینه په خپله پاکوم او تا لپاره ډوډۍ راوړم،که مهرباني وکړئ مه ژاړئ. زه په خپل جرم او غلطۍ باندې اعتراف کوم، زه ډیر پښیمانه او سخت شرمنده یم!!

لدې وروسته پر هغه محفل کې خاموشي خپره شوه، دعالم سلګۍ کیمدلې او ژړا یې رور رو کیده، وې ویل زه تا څنګه معاف کړم،تاپه قصد سره په ما باندې شراب وڅښل، حال داچې تا ته معلومه ده چې هغه حرام دي. پدې وخت کې ټول حاضرین حیران پاتې شول. دغه مهال عربي عالم په محفل کې په سجده باندې پریوت او داسې دعاګانې یې وکړې:

ای زما مالکه،ای زما خالقه،ای زما معبوده! ته پوهیږې چې ما په ټول ژوند کې شرابو ته لاس نه دی ورنژدې کړی. ای الله ته پوهیږې چې ما پدې اروپایي ښار کې پنځه کلونه تیر کړل مګر دلته مې غوښه فقط پدې خاطر ونه خوړه چې د دې ځای په حلالې او ذبحه کې شک دی.ای الله تا ته معلومه ده چې اوس زما د خوښې پرخلاف په تیر ایستنې سره په ما باندې شراب وڅښل شول. ای الله ما معاف کړئ،ای الله ما ته بښنه وکړئ! ای الله هغه زما په ګیډه کې مه اور کوئ! ای الله د دې شرابو څښلو په وجه - چې زه ورباندې پوه نه وم- زما ګیډې ته اور مه رسوئ. ای الله زه له تا نه بښنه غواړم نو ای ربه ما وبښئ!!

پدې حالت کې چې عالم پر سجده پروت وو د هغه زلمي یو انګریز دوست په نامه د(جیمز) راجګ شو راغی د هغه په وړاندې ودرید. عالم هم له سجدې څخه راجګ شو له خپلو سترګو یې اوښکې پاکولې چې جیمز ورته وویل: مولوي صاحب! ته ګواه اوسه: اشهد ان لااله الا الله و اشهد ان محمدرسول الله- زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګواهي ورکوم چې پرته له الله بل د عبادت مستحق نشته او ګواهي ورکوم چې محمد (صلی الله علیه وسلم) د الله پیغمبر دی.

انګریز دغه کلمه په داسې اوچت آواز سره ولوسته چې یوائې د مجلس حاضرینو وا نه وریده بلکې بهر ناستو ځوانانو هم واوریده، نو ټول کوټې ته راداخل شول. ښاغلي جیمز وویل: مولوي صاحب زه همدا اوس ستاپه لاسونو مسلمان شوم.زه ستا مسلمان ورور کیدل غواړم، ما ته اسلامي نوم کیږده. زه له تاسره یم. په دې وینا ویلو سره ښاغلي جیمز ژړا پیل کړه، د هغې په لیدلو سره عالم هم په ژړا شو. د دواړو په لیدلو سره په اپارتمنت کې ناست ځوان میزبان او دهغې ټول میلمانه دوستان زیات متاثره شول او په ګرد چاپیره ځای کې فکرمندي او هیبت خپور شو.

کله چې د ښاغلي جیمز ژړا غلې شوه، نو په سکون او آرام سره کیناست.بیا یې ټول نوي زلمیان او دوستان مخاطب کړل داسې یې وویل: تاسې هر یو دلته په خپلو خپلو کارونو کې مصروف وئ، تاسې به ګپ شپ کاوه، خندل به مو، په داسې حال کې چې زه دلته په بل فکر او سوچ کې ډوب وم.

کله چې زه دلته ورسیدم نو راته څرګنده شوه چې دلته یو عربي عالم هم راغلی دی. ما فکر کاوه چې د هغه پلرنی وطن په زرګونو کیلو متره لرې دی. دغه چاپیریال د ده له چاپیریال سره ډېر توپیر لري. خو لدې سره سره هغه روژه نیسي. ما له خپل ځان څخه پوښتنه وکړه چې آخر دای ولې روژه نیسي؟ ولې خوراك او څښاک بندوي،ولې ټوله ورځ د لوږې او تندې تکلیف ګالي.

څه لامل دی چې دای د روژه ماتي په وخت کې بیلابیله میوې پریږدي او کجورې تلاش کوي. په دې حالت لیدلو سره زه هک حیران شوم. زه پوه شوم چې په کجورو باندې روژه ماتول د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت طریقه ده.په داسې حال کې چې کجورې د ګرمو سیمې پیداوار دی او دلته (چې یخه سیمه ده) ډیرې کمې پیداکیږي.

ما ولیدل چې له رژه ماتي وروسته دې عالم ډوډۍ او خوراک ته پلتې ونه وهله بلکې لمانځه اداء کولو ته ودرید او دای چې کله له درسترخوانه پاڅید نو ټول حاضرین ورسره راپاڅیدل، ځینې ورسره په لمانځه هم ودریدل، ده په ډېر په آرام او سکون سره لمونځ اداء کړ. ما د هغه هر یو حرکت څاره. متاسفانه چې لده سره یو څو کسانو لمونځ وکړ او نور پاتې ټول بیاپه خوراک،لوبو او مذاق کولوکې اخته شول. هغه له لمانځه وروسته په ډېر آرام سره دعاء وکړه او د یو څه وخت لپاره ناست وو الله تعالی یې یاداوه(ذکر او تسبیحات یې کول).

بیا کله چې دغه زلمي ورباندې شراب په داسې حال کې وڅښل چې دای خبر نه وو، نو ما ته له ټولو نه زیاته حیرانوونکې داوه چې هغه سمدستي په خوله کې ګوته دننه کړه ترڅو هغه خوراک او څښاک قئ کړي چې شراب ورته رسیدلي دي. هغه د دې پروا نه کوله او نه یې دا غم کاوه چې دا قئ کول خو د خلکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندې په کوټه کې او پر قیمتي پاکې قالینې باندې تر سره کیږي. د عالم دغه کار فطري وو؛ دا ځکه چې کله هغه ته د شرابو څښلو معلومات وشو نو د مار چیچلي په څیر ورپیده، ویخته یې زګه شول او له سترګو یې د اوښکو سیلابونه روان شو.

حقیقت دادی چې که یو څوك د ایمان او دینداری دغسې مرحلې ته ورسیږي نوپداسې حالت رامنځ ته کیدو سره هغه بیا خپل مجلس او ورسره ناست خلك هیروي،یواځې او یواځې یې خپل رب سترګوته کیږي او هغه طرف ته متوجه کیږي. زه باید تاسې ته خبر درکړم چې ما د اسلام په هکله پراخه مطالعه کړې ده.او کله مې چې له تاسې سره دوستي شوه نو په اسلام باندې پوره پوه شوم. مګر ما به همیش اصلي مسلمان تلاش کاوه. تاسو ټول د اسلام او دین په باره کې ښه خبرې کوي، خو لدې سره سره ځینې په تاسو کې زما په څیر بې دینه دي چې شراب څښي،جواري کوي او کوم کارونه چې مونږ مسیحیان کوو تاسو یې هم کوې. په عیسیانو اوتاسې کې د ذرې په اندازه کوم فرق نشته دی.

نن ورځ چې کله ما یو حقیقي مسلمان ولید ،نو خپل احساس او جذبه مې له واکه ووتله. الله ته شکر دی چې اوس زه په سهي معناګانو مسلمان سره مخ شوم، اوس مهال ما ته معلومه شوه چې د محمد صلی الله علیه وسلم رینښتیني محبت کوونکي څوک دي، نن ورځ ما د خبرو په ځای عمل او کردار ولید.

لدې وینا وروسته ښاغلی جیمز یو څه خاموشه شو. پداسې حال کې چې پر مخ یې اوښکې رارواني وې عربي عالم ته یې وویل: تاسې ما ته لمونځ راوښایست! له نن څخه وروسته زه ستاسې ورور یم. د الله شکر کوم چې ته یو حقیقي مسلمان یې راته وښودلې او ستا په ملاقات یې مشرف کړم.

ټولو حاضرین حیران ناست وو د ښاغلي جیمز خبرې یې اوریدې. هغه دیني عالم او د اسلام داعي ښاغلی جیمز ځان ته راغاړې ایسته، له سره یې ورته کلمه تکرار کړه او اسلامي نوم یې ورباندې محمد کینښود. بیا یې حاضرینو ته وویل: الله ته شکر دی چې زما دعاء یې قبوله کړه، له الله څخه ډېر شکر ګوزار یم چې زما په لاس باندې یو کافر مسلمان شو، د رسول الله صلی الله علیه وسلم ارشاد دی: که ستا په وجه یو سړی هم سمه لار مندونکی شي نو دا کار تا ته له دنیا او څه چې پکې دي بهتر دی.

په پای کې عالم هغه زلمي ته مخ ورواړاوه ورته یې وویل: ځویه! پر ما دې چې څه وڅښل له هغې مې معاف کړې،الله دې درته ښښنه وکړي! پدې وینا اوریدو سره هغه ځوان په زوره آواز سره ژړا پیل کړه او وې ویل: زه نن له تاسره دا وعده کوم چې لدې وروسته به هیڅکله نه لمونځ قضاء کوم او نه به شراب څښم. او ما چې ستا په وړاندې کومه ګستاخي کړې ده د هغې په کفارې کې به په همدې کال کې حج

(c) ketabton.com: The Digital Library

اداء کوم. د ځوان پدغسې پښيمانتيا او له بدو کارونو څخه په توبه ويستلو باندې عالم ډېر خوشحاله شو ، هغه يې خپلې غاړې ته رانژدې کړ او د ډېرې خوښۍ اظهار يې ورڅخه وکړ.[۷۷]

دويمه قيصه:

د ښونځي يو زده کوونکی ذيشان چې د متوسطې مرحلې ازموينه ورکړه بيا يې د نتايجو انتظار کاوه، يوه ورځ يې خپل پلار ته وويل: که زه په لوړو نمبرو کامياب شم نو په انعام کې به څه راکړې؟ د هغه پلار (چې نوم يې جمال وو) وويل: زه به تا د ګرمۍ په رخصتيو کې ماما کره حبشې ته وليږم ترڅو ټوله رخصتي هلته تيره کړې نوي ځايونه وګورې او سيالونه وکړې.

ذيشان چې د مور اوپلار لومړی او تر ټولو لايق او قابل ځوی وو، هغه يوازې خپل پلار مور نه، بلکې ټولې کورنۍ ته خوښ وو. د لياقت او ذهينوالي په وجه يې ماما او ماما زامنو هم احترام کاوه.کله چې د ازموينو نتيجه اعلان شوه، نو دای د خپلې سيمې په کچه دويم نمره راغی. په ازموينو کې د لوړ مقام ترلاسه کولو له امله يې والدين ډېر خوشحاله شو او د هغې وعدې برابر چې ورسره کړې يې وه حبشې ته د ليږلو پروګرام ورته ونيول شو.

د سفر لپاره په ترتيباتو نيولو کيدلو سره ذيشان ډېر خوشحاله وو او د دې انتظار يې کاوه چې کله به روانيږي. په پای کې هغه ورځ راورسيده چې حبشې ته په تلونکې پرواز کې ذيشان وروسته لدې چې له مور او پلار سره يې په هوايي ميدان کې خدای په اماني وکړه سپور شو. په الوتکه کې دا د ذيشان لومړی سفر وو چې ورته ډېر جالبه او زړه پورې معلوميده. په الوتکه کې هغه ډېر خوشحاله ؤ ،خو کله به چې الوتکې جټکه وکړه، نو يو څه وېره ورباندې راغله.

د حبشې په هوايي ميدان کې ذيشان ته ماما او ماما زامن د استقبال لپاره ولاړ وو، په هغه ځای کې دای له يوې نوې نړۍ سره بلد شو او د هغه هېواد نژدې ټول د سيل ځايونه يې وکتل.

ذيشان د خپل ماما له حرکاتو څخه دا محسوسه کړه چې د بدن توازن يې برابر نه دی؛ ځکه چې هغه به کله ناکله بې مناسبته خندل او ژړل .همدارنګه ځينې وختونه به د تګ په دوران کې په درز سره په ځمکه راپريواته. سترګې به يې تکې سرې اوختلې او له خولې به يې غريب او عجيب الفاظ راويستل.

لومړی ذيشان پدې نه پوهيده چې ماما ته يې څه مسئله ورپيښه شوې ده او ولې دغسې حالت ورباندې راځي،لکن يو څو ورځې وروسته يې ورته راز ښکاره شو. هغه پدې وپوهيد چې ماما يې بيلابيل مخدره توکي استعمالوي. هسې خو ده ته معلومه وه چې پدې ځای کې خلک د شرابو څښلو عادت لري، خو د دې ټول حالت سبب يوازې دغه بد عادت نه وو.

---

[۷۷] وګوره: قصص ابکتنی ص ۱۴۳- ۱۴۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا یو حقیقت دی چې ملګري او چاپیریال په انسان باندې یا ښه او یا بد اثر کوي، نو پدې بدځای کې د اوسیدو او بد حالت په لیدو سره ذیشان هم د شرابو څښلو شوق وکړ.متاسفانه چې په هغه چاپیریال کې شراب په آسانۍ سره پیدا کیدل.

ذیشان ته به لومړی شیطان په زړه کې دا فکر اچولو چې راځه یوه تجربه وکړه ترڅو درته معلومه شي چې د هغې په څښلو سره څه شی محسوس کیږي. همداوه چې ببیا یې یوه ورځ د لومړي ځل لپاره په ژوند کې شراب وڅښل.دغسې حرام څښل که څه هم ورباندې ښه ونه لګیدل، لکن د خپل ماما د څښلو په لیدو سره یې ببیا دویم او دریم ځل هم وڅښل، چې رو رو له یو وخت نه تربله پورې ورباندې روږدی شو.کله چې ذیشان پدې حرام کار باندې پیل وکړ نو دغه مهال یې عمر (۱۴). کاله وو.

رخصتي پای ته ورسیده او ذیشان له خپل ماما سره جدې ته واپس راغی. هغه پدې ځای کې هم د نیشې کولو خوبونه لیدل او هر وخت به د شرابو په پلټنه اوتلاش کې سرګردانه وو. دلته د هغه زیات فکر او سوچ پدې کې وو چې له کومه ځایه او له چا څخه یې لاس ته راوړي.او کله چې یې نشو ترلاسه کولی ،نو په مجبورۍ او بې وسۍ سره ورڅخه دغه بد عادت پاتې شو.

اوس نو ذیشان خپل هغه پخواني – له رختصۍ څخه مخکې – حالت ته وروګرځید ، لومړی ورته دغه عادت پرېښودل سخت وو، لکن وروسته ببیاپه طبیعي توګه خپل حالت ته راغی،چې په دې توګه یې درې کلونه په خیرخیریت کې تیر کړل.

له بده مرغه چې داځل ذیشان دویم ځل له خپل ښه چاپیریال څخه ببیا د بد چاپیریال په لور روانیږي، هغه داچې پلار یې جمال له خپلې کورنۍ سره د ګرمیو په رخصتۍ کې کوم اروپایي هیواد ته دتللو اراده وکړه او ببایې هغه د خپلې کورنۍ دنورو غړو سره فرانسې ته بوتلو.کله چې هلته ورسیدل نو ذیشان ته خپل هغه بد کار (شراب څښل) را په یاد شو او لدې موقع څخه په استفادې سره دویم ځل یې هم شراب څښل پیل کړل.د بد چاپیریال او ځینو بدو دوستانو له وجې اوس ببیا ذیشان په بدعملۍ لاس پورې کړ.

یوه ورځ هغه د یو خپلوان او دوست (فوزان) سره د شپې کوم کلب ته لاړ، د مزو او چړچوکولو په موخه هلته دواړو شراب وڅښل.له هغې وروسته فوزان له خپل جیب نه یو ډبې راوویست پوزې ته یې نژدې کړ او بوی یې کړ، ذیشان وپوښتل دا څه شی دی؟ هغه وویل دا تور چرس دي چې له شرابو یې هم مزه زیاته ده. ده وویل: راکړه چې زه یې هم خوند وګکم. لږ شیبه وروسته یې ورته دغه نیشه کونکی څیز ورکړ. د ذیشان په وهم او خیال کې دا نه راتلل چې دغسې نیشې به په آینده کې زما ژوند تباه کوي.

د نیشه یي توکو د استعمال خوند د لږې شیبې لپاره وي،کله چې نیشه ختمه شي نو ببیا په نیشئي باندې دنیا بل مخه واوړي. په حقیقت کې نیشه کونکی نیم انسان وي،د هغه تاوان یواځې د هغه ځان ته نه بلکې خپلې کورنۍ کلي او ټول ولس هم ته رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داخل د بد ملګري (فوزان) په سبب ذیشان له شرابو نه علاوه په ډېره بیړه سره د تورو چرسو په نیشې باندې هم اخته شو. اوس نو د هغه بشپړ ژوند بدل شو، د جیب ټولې پیسې به یې په نیشه یې توکو رانیولو باندې لګیدې او ذهني صلاحیت او ځواک یې په زوړتیا روان وو. له اروپا څخه خپل هېواد ته پداسې حالت کې راستون شو چې پر سختې او خطرناکې نیشې باندې روږدی شوی وو.
کله چې خپل هېواد ته راغی داسې ځوک یې ونه موندل چې پدغه بد کار کې یې ملګرتیا وکړي، هغه په تنهائي سره د تورو چرسو د ترلاسه کولو لپاره پوره کوښښ کاوه. پخپلې سیمې کې د لازمې تجربې نه درلودو او د نیشه یې توکو د سوداګرو نه پیژندنې له وجې هغه سرګردان وو. وروسته له یو څه تلاش او پلټنې وروسته یې پدې ځای کې هم یو داسې ځوک وموند چې پدې بدی او تباه کونکې لار کې ورته رهنمایي وکړي دا ورته وښایي چې نوموړې نیشه له کوم ځای او د کومو خلکو له لارې لاس ته راوړل کیږي.
د هغه لداسې یو چا سره لیدل هم وشو کوم چې ورته وویل: ته چې د کوم نیشه یې توکې پوښتنه کوې له هغې نه ماسره بهتر داسې ځیز شته دی چې کله یې استعمال کړې دومره مزه به درکړي چې مخکینۍ ټولې نیشې به درڅخه هیرې کړي. همدا وه چې ذیشان ورته په پټو سترګو لاس وراوږد کړ هغه ورته هیروین ورکړل، بیا یې یوه ستن هم ورته ولګوله.
د نیشه یې توکو سوداګر د دې لپاره چې ځان ته بښار او ګاك پیداکړي، په پیل کې یې ذیشان ته په مفته سره هیروین ورکول او کله چې هغه د یو څو ورځو په تیریدو په پوره ډول د هیروینو عادتي وګرځید نو بیا به یې د زیات قیمت په بدله کې ورکول.اوس نو د دغسې نیشې کولو په خاطر ذیشان له مور پلار او دوستانو څخه پیسې غوښتلې خو هیچا ته دا معلومات نه وو چې داې په څه شي کې مصرفوي.
کله به چې د ذیشان نیشه ختمه شوه نو دا احساس به ورته وشو چې دا یوغلط کار دی چې زه یې کوم، دا ډېر بد عادت دی چې زه ورباندې روږدی شوې یم. هغه په هر حالت کې د دې بد عادت پرېښودل غوښتل،لکن کله به یې چې د نیشې وخت راغی نو بیا به یې د هغه ماهي په څیر پړسکې وهلې چې له اوبو رااویستل شي. د نیشې دلعنتې عادت په وجې له هغه څخه له دولسم ټولګي نه وروسته د پوهنتون مرحلې زده کړې پاتې شوې، پداسې حال کې چې په متوسطو زده کړو کې هغه دخپلې سیمې په کچه لوړ مقام ترلاسه کړې د سرو زرو میډال یې هم ګټلې وو. بیا په ثانوي زده کړو کې هغه اتیا سلنه (% ۸۰) نمرې اخستې وې او د سیمې د تعلیمي بورډ په کچه لسم نمبر راغلی وو.
مګر کله چې د نیشې په لعنت ګرفتار شو، نو بیا یو له بله پسې درې ځله د کانکور په ازموینو کې ناکام شو.دا ځکه چې له زده کړې او مطالعې څخه یې زړه تور ګرځیدلی وو. او که چیرې دې به ته اړ شو چې زده کړه وکړي نو څه به یې په ذهن کې نه راتلل. داخو لاڅه چې کله به یې هغه کتابونه ولیدل دکومو په لوست سره چې یې په ازموینو کې نوي سلنه (% ۹۰) نمرې اخستې وی، نو داسې به یې محسوسوله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګویا هغه یې له سره لوستلې نه دي. له هغه نه هر څه هیر شوي وو.یوازې نیشې ورته اهمیت درلود او همدغه کسب ورته پاتې وو. غلا کول او دهغې په پیسو باندې هیروین اخیستلو هغه د انسانیت له سطحې نه غورزولی وو.

یوه ورځ هغه د نیشیي توکو اخیستلو لپاره پیسې پیدانه کړې او کله چې بله چاره ورسره نه وه، نو د خپلې مور د ګانې او زیوراتو غلاکولو برنامه یې جوړه کړه. د شپې کله چې د کور خلک ټول ویده شول په مخ باندې تمبوزک وهلی د مور کوټې ته ننوته الماري یې راپرنیسته او ګانه یې ورڅخه راواخیسته. پدغه دوران کې یې چې کله مور راویښه شوه، سخته وبریده، سمدستي په تیښته شوه، شور ماشور یې جوړ کړ او دا آواز یې وکړ چې غل راغلی، غل راغلی.

مور یې د کور په انګړ کې په درز درز تللو، په ځمکه راغورزیدو او بیا جیګیدو په حالت کې وه چې غل له کوټې راوت.کله چې د کور نور خلک هم راویښ شول، نو غل په مول وهلي (تمبوزك) حالت کې د کور په دروازه د وتلو په حالت کې وو.

پدې وخت کې عبدان –چې د ده ورور وو- ورپسې منډه کړه او هغه یې را ایسار کړ. د دې لپاره چې ذیشان له خپل ورور څخه خلاص شي ونه شرمیږي هغه یې په سینه کې په چاقو باندې وواهه او په تیښته سره یې ګانه له ځان سره یوړه. دغه مهال چې بهر په سرک باندې د پولیسو ګاډی تیریدو هغو ولیدل چې یو نوي زلمي له کور نه څه شی راخستی دی منډې وهي او په جامو باندې یې وینې هم ښکاري. نو د پلټنې او پوښتنې په خاطر یې سمدستي ودروه، بیا یې د شک ویستنې په موخه او د تحقیق لپاره دپولیسو مرکز ته ولیږه. او ورور یې (عبدان) له چا قو وهل کیدلو وروسته روغتون ته په لاره باندې ساه ورکړه.

د راروانې شپې اصل حقیقت پولیسو معلوم کړ چې د عبدان وژونکی او له هغه کور نه ګانه تختونکی غل بل څوک نه دی بلکې د جمال مشر ځوی او د عبدان سکنی ورور ذیشان دی. پدې خبر اوریدو سره د ذیشان مور او پلار د یو لوی مصیبت او خفګان سره مخ شول. مور یې بې هوشه پر ځمکه راوغورزیده چې د څو ورځو لپاره په روغتون کې بستر شوه. او په پلار باندې یې د زړه سکته راغله او مړ شو.

د اولاد سالمې روزنې ته د نه پاملرنې په سبب، د بد چاپریال او بدو ملګرو او د نیشې د سزا له امله د جمال کورنۍ رنګه شوه،خوشحالي او آرام یې لمنځه ولاړ .

اوس نو ذیشان د زندان په پنجیرو کې د روښانه تیر په یاد کې ژاړي او له سترګو یې د اوښکو سیلاب بهیږي. هغه ذیشان چې په خپله سیمه کې د خلکو لپاره یوه بیلګه وو، هر چا به خوښاوه ، بې حده ذهین

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولایق زده کوونکی وو، لکن د نشي په عادت سره يې خپله زندګي تباه کړه، هغه په زندان کې اوس پښیمانه دی، لکن پښیمانتیا ورته څه ګټه نه رسوي.[۷۸]

دریمه قیصه:

له نن څخه تقریبا دري کلونه مخکې کله چې پر یوې لارې تیریدم نو پر داسې یو ټولې خلکو ورغلم چې ټول د هیروینو د نشې پر لعنت باندې ګرفتار وو. د هغوی شمېر چې له دیرشو څخه زیات ښکاریده، ټول سره یو ځای پر یوچټلځای کې راجمع شوي وو، کله چې هغه ځای ته پر نژدې لاره تیریدم، نو سلام مې پرې واچاوه، پدې احساس ورنژدې شوم چې دا خو هم له موږ سره په انسانیت اوبیا په اسلامیت کې شریک ورونه دي، متاسفانه چې پدې بدحال کې شپې او ورځې تیروي، ما له ځانه سره وویل راځه څه خبرې ورسره شریکې کړه:

له سلام کولو وروسته مې وویل: ټول وواياست! **لا اله الا الله محمد رسول الله محمد رسول الله** . هغو ټولو وویل: **لا اله الا الله محمد رسول الله**. ما وویل: وواياست! نشته دی لایق د عبادت پرته له الله تعالی څخه او محمد صلی الله علیه وسلم د الله تعالی پیغمبر دی. بیا مې وویل: داسې هم وویاست! نشته دی لایق د عبادت او بندګۍ، ځای د سوال او د زاریٔ په ټولو حاجتونو او مشکلاتو کې بې له الله تعالی څخه. او محمد صلی الله علیه وسلم د الله تعالی پیغمبر(د هدایت پیغام راوړونکی دی).[۷۹]

هغو ټولو راسره د کلمې د الفاظو ترڅنګ دا معناګانې هم په یو اواز تکرار کړې، چې لدې امله مې په زړه کې د زیاتې خوشحالۍ احساس وکړ، له ځان سره مې وویل؛ الحمد لله پدې خلکو کې –که څه هم په ډېرې بې سدۍ او بد حالۍ کې شپې او ورځې تیروي- لا تراوسه دومره استعداد او د توحید د کلمې تکرارولو ورتیا شته دی، خو څه وکړو، لومړی همدوی له خپلو ځانونو سره ظلم کړی دی او پدې بد عمل لاس پورې کولو سره یې دې بد حالت ته ځانونه رارسولي دي. نو هغوی ته مې وویل! زه ستاسې پدې حالت باندې ډېر خواشینی یم، لکن تاسې له خپلو ځانونو سره په خپله ظلم کړی دی.

پدې خبرې اوریدو سره سمدستي له هغوی څخه یو ځوان ودرید وې ویل: نه، موږ له خپلو ځانونو سره په خپله ظلم نه دی کړی، بلکې له موږ سره عام خلک ظلم کوي. یو بل پکې ودرید وې ویل، نه صاحبه! له موږ سره حکومت ظلم کوي. ځینې نور یې هم ودریدل او هر چا خپلې خبرې پیل کړې. پدې حالت لیدو سره چې په هغه ساحه کې یو څو کسانو زما هغه لومړنۍ بیان (له هغوی سره د توحید د کلمې تکرار او معنی ویل) ولیدل نو نژدې راغلل بیا د هغوی دا خبرې یې هم واوریدې او په خندا باندې شنه شول.

---

[۷۸]. وګوره: ای ګنهګارانو له الله څخه وویریږئ! ژباړه: محصل غازي زاده ص ۲۹-۴۱

[۷۹]. د هېواد مشهور او وتلی زاهد او رباني عالم مولوي قلم الدین رحمه الله به د خپلو تبلیغي بیانونو په ترڅ کې کله ناکله د کلمې د معنا په څرګندولو کې دا دویمه معناهم کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی حاضر او زما د زړه په حالت باندې ګواه دی چې د هغوی پدغسې وضعیت لیدو باندې زیات خفه وم، د هغه نشه یې دا خبره چې موږ سره عام خلک ظلم کوي او هغه بل یې چې وویل: له موږ سره حکومت ظلم کوي،پدې سره مې هغه پخوانی باور لا زیات قوي شو چې عام خلک او حکومت د نشه یانو سره پدې ظلم کې شریک دي.

زما هغه لومړی خبره چې ای ورونو! تاسې په خپله له ځانونو سره ظلم کړی دی، پدې کې هیڅ شک نشته چې پدې جرم او دې بد حالت ته رسیدو کې لومړی همغوی پر خپلو ځانونو تیری او ظلم کړی دی.او هغه دویمه دعوه چې ګویا له هغوی سره عام خلک ظلم کوي. د دې تشریح داده چې ځینې عام مسلمانان د خپلې مادي ګټې په خاطر دوی ته داسې هیروین، یا اړونده پوډر او نور بلا بتر جوړوي او وربانديې پلوري یې چې په ډېر کم وخت کې د هغوی ځواني، عقلي او جسمي ځواک له زوره غورزوي او انسانې حیثیت یې ختم شي.. همدارنګه هغه عام خلک چې کوکنار کري او بیا ورڅخه افیون اخلي دوی هم خپلې مادي ګټې ګوري.. ایا داسې خلکو کله هم دا فکر کړی دی چې زما د دې کار کوښښ بالآخره د انسانیت پر تباهۍ او بربادۍ باندې منجر کیږي او پدغسې یو ناوړه او انسان ضد کار کې خپله برخه اخلو؟

حکومت هم لکه څرنګه چې د رعیت دنورو چارو په وړاندې مسئول دی د نشه یې او مخدره موادو د تولید، پیر پلور او داسې نورو اړونده کارونو په اړه هم مسئولیت لري.لکن بدبختانه چې حکومتي اداري د داسې جرمونو په مخنیوي کې پاتې راغلي دي. هر چا ته دا جوته ده چې ځینې حکومتي کسان پرځای د دې چې د نشه یې او مخدره توکو مخنیوي وکړي دغسې کارونو ته لارې هواروي. د یو تازه خبر او راپور له مخې کله چې د یوې رسنې استازي د یو ولایت له قوماندان څخه پوښتنه وکړه چې ستاسې د ولایت پدې ښار کې چې دا نشه یان او په مخدره توکو روږدي کسان پر زیاتیدو دی، د ښار ښه یې هم خرابه کړې دی، دوی ته دا مخدره او نشه یې توکي څوک رارسوي او تاسې یې ولې مخنیوی نه کوئ. نو د دې پوښتې ځواب ورکولو ته هغه قوماندان چمتو نه شو، بلکې خپل تلیفون او یا ګرځنده (موبایل) یې بند کړ.[80]

نو رارځئ چې د عامو خلکو داصلاح ترڅنګ په حکومتي چارواکو کې هم د خپلو مسئولیتونو اداء کولو احساس را پیداکړو.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي: «**أَلَا كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ**». خبردار! هر یو له تاسې شپونکی دی او هر یو به له تاسې د ماتحتو په باره کې پوښتل کیږي،نو هغه څوک چې د خلکو امیر ټاکل شوی وي هغه شپونکی دی او د رعیت په هکله به پوښتل کیږي او یو سړی د خپلې

[80]. وګوره: آزادي راډیو (ویبپاڼه) یکشنبه ۱۷ چنګاښ ۱۳۹۷ لمریز.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورنۍ شپونکی دی او د هغوی په اړه به پوښتل کيږي، همدارنګه يوه ميرمن د خپل ميړه د کور او د هغه د اولاد شپونکې ده چې د هغوی په باره کې به پوښتل کيږي، همداراز غلام د خپل بادار د مال ساتونکی دی او د هغې په باره کې به ورڅخه پوښتنه کيږي. پوه شئ! نو هر يو له ستاسې شپونکی دی او د خپل رعيت او ما تحتو په هکله به پوښتل کيږي.

علماء وايي دا حديث پدې باندې دليل دی چې د امت او ولس چارو ته پاملرنه د رئيس دولت فرض دي. په حقيقت کې دغه مسئوليت يو مشر او حاکم ته د الله تعالی له پلوه ورکړل شوی دی.او د شپونکي په حيثيت سره هغه ته د خپلو ماتحتو او رعيت ساتنه حواله شوې او دغه امانت ورسپارل شوی. امام شافعي رحمه الله ويلي دي: ((**منزلة الإمام من الرعية منزلة الولي من اليتيم**)).[۸۱] د رعيت په وړاندې د مشر مقام داسې دی لکه د يتيم په هکله د هغې د سرپرست مقام.[۸۲]

نو ايا زموږ هېواد به لداسې چارواکو او مسئولينو څخه برخمن شي چې په واقعي معنا سره د شريعت نافذولو ته متې رابډ وهي،د اسلامي لارښونو برابر د رعيت د سوکالئ، هوساينې او نجات لپاره کار وکړي، عدل تامين کړي، په ټولنه او هېواد کې د هر ډول فجايعو، ظلمونو، خيانتونو او بدکاريو مخنيوی وکړي. د موجوده فتنو لکه بې حيايي، د پرديو کلتور خپريدل، نيشه او مخدره توکو ناورين.

الله تعالی ته آسانه ده چې کله موږ د ځانونو ،د کورنيو، ټولنې او د هېواد عامو او خاصو وګړو سمون او اصلاح ته مخه کړو، علماء ،دعوتګران او با احساسه خلک پدې اړه خپل مسئوليتونه اداء کړي. او د عامو او خاصو خلکو عملونه پر شرعَ باندې برابر شي، نو نژدې ده چې له مومنو، عادلو او بااحساسه مسئولينو څخه برخوردادره شو.

---

[۸۱]. الاشباه والنظائر للسيوطي ص ۱۲۱

[۸۲]. وګوره: د اسلام د حکومتي نظام قواعد، ژباړه: محصل غازي زاده، ص ۸۷- ۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اړونده مبارزه کې اړین ګامونه

لکه څرنګه چې یې مخکې یادونه وشوه، د موجوده حکومت له پیله تر اوسه پورې د مخدره موادو پر ضد مبارزې په نتیجه کې څه ځانګړې لاس ته راوړنه نه ده شوې. د ځینې راپورونو پر اساس ویل کیږي چې له هغه راهسې چې دامریکا په مشرۍ بهرنیو عسکرو پر افغانستان لښکر کشي کړې ده په دغه هېواد کښې د کوکنارو کر او تولید زیات شوی دی. سره لدې چې په تیرو کلونو کښې دنشه ایزو موادو د جرړې د ایستلو لپاره زیاتې ژمنې شوی وې او پر افغانستان باندې د برید پر مهال د امریکا یو شعار دا وو چې په افغانستان کښې به دنشه ایزو موادو تولید له مینځه یوسي، خو څرنګه چې دامریکا لخوا دافغانستان د جنګ د ختمیدا شعار متحقق نشو، نو هغه شعار هم تحقق ونه موند، بلکې په دغه هېواد کښې دنشه ایزو موادو تولید څو برابره زیات او لا په زیاتیدو دی..[۸۳]

پدې ځای کې د مخدره او نشه یزو توکو د مخنیوي په موخه دا لاندې وړاندیزونه د پام وړ ګڼو:

۱. د الله تعالی د رضاء لپاره او د د ینې وجیبې او مسئولیت له مخې باید چې هر مسلمان د دې ناروا کار په مخنیوي کې هلې ځلې وکړي.

د ایماني وجدان او احساس له مخې یو مسلما باید پرانسان باندې ترحم او مهرباني ولري، همدارنګه یو مسلمان یوازې د بل مسلمان د نجات او ژغورنې لپاره نه بلکې د ټول انسانیت د لارښوونې او هوساینې لپاره هلې ځلې او کوښښونه وکړي.

موږ د داسې یو پیغمبر صلی الله علیه وسلم امتیان یو چې الله تعالی د ټولو عالمینو لپاره رحمت رالیږلی او پر لارښوونو کې یې یوازې پر انسانیت نه بلکې پر حیوانیت باندې هم د رحم کولو تاکید شوې دی. نو مسلمان ته د هغه په پیروۍ کې دا مسئولیت هم سپارل شوې چې د خلکو لپاره د رحمت او مهربانۍ پیغام ولري.

ایا دا به مناسبه وي چې یو مسلمان دې په خپل شاوخوا کې روږدي کسان (لکه شرابیان،پوډریان او چرسیان) ګوري او د هغوی په وړاندې دې خپل مسئولیت ته پاملرنه نه کوي؟

همدارنګه یو مسلمان دې ځینې داسې د پوډرو معتادین ګوري چې له حیواناتو څخه هم زیات ذلیله ګرځي او بیا دې ورته فکر من کیږي نه، د هغه پر حالت دې د ده په زړه کې پر انسانیت

---

[۸۳]. وګوره: Pars Today ویبپانه 17/ 5 / 2017م

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې د ترحم ولوله او جذبه نه راپیداکیږي، د داسې پریوتو او ځپل شوو وګړو د ژغورنې لپاره دې کوښښ نه کوي، یا لدې تباهۍ څخه د نورو مسلمانانو او انسانانو د د ژغورنې او ساتنې لپاره دې کوښښ نه کوي؟

۲ – د حکومت لخوا په اخلاص او ریښتیولۍ سره پر مخدره موادو پابندي او هغه یو ستر جرم ګڼل.

باید چې حکومت د شرعي قوانینو د نافذولو د ژمنې له مخې د نورو جنایتونو او جرمونو ترڅنګ د نشه یې او مخدره موادو د استعمال، پیر او پلور او پر هر ډول معاملاتو باندې په صدق سره بندیز ولګوي،نه داچې د حکومتي دوایرو له لارې د داسې جرایمو د ترسره کولو لپاره لارې هوارې شي..

ایا زموږ حکومت به د سعودي شاهي حکومت غوندې داسې یو اقدام وکړي چې له مخې یې د مخدره موادو معامله کونکو ته سخته سزا ورکړل شي؟ د نوموړي حکومت د علماو مجلس او اړونده دیني سرچینې د مخدره موادو سوداګرئ، ترویج او بیلابیلو معاملاتو په وړاندې د شرعي دلایلو په رڼا کې دې لاندې نتایجو ته رسیدلي دي:

الف. هغه څوک چې مخدره مواد قاچاق کوي د هغه سزا وژنه ده؛دا ځکه چې د دې توکو په لیږد او قاچاق کولو باندې پر هدفي سیمو کې ستر زیانونه او تاوانونه رامنځ ته کیږي.

ب. هغه څوک چې مخدره شیان ترویج کوي، برابره خبره ده چې د روږدو د استعمال لپاره یې مهیه کوي، یا یې راواردوي، یا یې ډالۍ کوي، که یو څوک داسې کار د لومړي ځل لپاره وکړي، نو پر بند ، درو وهلو، مالي تاوان او یا پر بدني سزا (درو وهلو) او مالي تاوان ورکولو دواړو باندې به مجازات کیږي. او که چیرې دا کار بیا هم تکرار کړي، د هغې تعزیر او سزا زیاتیږي او کیدای شي د هغه پر وژنه باندې تمامه شي.

دغسې سخته سزا چې بالآخره پر وژنه باندې تمامیږي دا د دې لپاره چې د مخدره موادو کارو بار او ترویجول په ځمکه کې له هغه فساد او تخریب څخه کم نه دی چې له امله یې خلک لوټلی او وژلی شي.

د فقهې په کتابونو کې ذکر شوي دي هغه برید کونکی (لوټمار) چې له خپل کار (لوټمارۍ جرم) لاس وانخلي، نو هغه دې وتمبول شي که څه هم پر وژنه سره وي.[۸۴]

---

[۸۴]. وګوره: فتاوى إسلامية:379/3 (الإسلام سؤال و جواب (www.islamQA.ifor).

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دکتور دوهبه الزحیلي صاحب وايي: فقهاء پدې متفق دي چې ځوک بې له عذره (د درملنې له اړتیا څخه پرته) کوم مخدر شی استعمال کړي، د هغې لپاره تعزیر (اړونده لازمه سزا) ده، که هغه یې پر رټلو، وهلو، بندي کولو، د خلکو پر وړاندې اعلانولو، مالي غرامت او داسې نورو سره وي، هره کومه سزا چې قاضي او یا حاکم یې ورته تجویز کوي؛ د دې لپاره چې نور خلک ورڅخه عبرت واخلي او ځوک هم د جرم او ناروا شیانو په کولو سره جرات ونه کړي.

حنفي او مالکي فقهاوو دا روا ګڼلې چې دغسې تعزیر کیدای شي وژنه هم وي، چې هغې ته سیاسي وژنه ویل کیږي، کله چې حاکم پکې مصلحت وګوري او د جرم نوعیت د وژنې موجب وي لکه داچې یو ځوک په تکرار سره د نشه یې یا مخدره موادو کار ترسره کوي (او خپل عادت یې ګرځولی وي) یا داچې د هغې له امله په جرمونو کې اخته وي، یا د لواطت او یا قتل په کارونو کې ملوث وي. نو پدغسې حالاتو کې د روږدي کس وژنه د ځینې معاصرو هغو مفتیانو لپاره دلیل دی کومو چې د داسې یو قانون مشروع ګرځولو وړاندیز کړی چې د هغې پر بنسټ د مخدره موادو استعمالونکي او یا معامله کوونکي په دار ځړولو سره اعدام شي، چې پدغسې کړنلاره کې به د مخدره موادو سوداګرو، قاچاق کبرو او د هغې استعمالونکو لپاره پوره عبرت او درس اختسنه وي.[85]

۳ – د روږدو د درملنې او د هغوی د مشغولولو لپاره خاص بنسټونه او مزکزونه جوړول:

په موجوده وخت کې د روږدو او معتادینو ددرملنې لپاره چې کومې هڅې روانې دي هغه کمې دي،نو باید چې حکومت او اړونده ارګانونه پدې هکله جدي پاملرنه وکړي او کیدای شي د ځینو هېوادونو له تجاربو څخه پدې هکله استفاده وشي او د یو ځانګړې برنامې له لارې له یوه اړخه د روږدو د تداوي لپاره روغتونونه زیات شي او له بله اړخه داسې بنسټونه جوړ شي چې په هغې کې روږدي کسان تر هغه وخته وساتل شي چې د اعتیاد له حالته ووځي او پدې اثناء کې د هغوی د جسمي ظروفو برابر د مناسبو کسبونو په زده کولو باندې هم بوخت شي.

۴- د هېواد هغه سیمې چې د کوکنارو په کر باندې یې زیاته اتکا وي، باید چې د دې کښت په معاوضه کې ورته مناسب بدیل ولټول شي، لکه د هرات په ځینې ولسوالیو کې چې د زعفران بوټي کښت او کر رامنځ ته شو، همداراز له دهقانانو سره لازمې مرستې وشي،چې د هغوی

[85]. وګوره: الفقه الإسلامي وأدلته, وهبة الزحیلي ۷/ ٤٥٠-٤٥١

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصادي ستونزي حل شي او دغسې ناروا کښت ته بیا اړ نه شي.
۵- د اسلامي سپیڅلي دین له مخې قانون د حاکم او رعیت ټولو لپاره دی، نو پدې اساس هغه چارواکي چې د شرابو په کارو بار یا د هغې په څښلو کې ملوث دي هغوی هم د مجازاتو لپاره د قانون منګلو ته وسپارل شي، همداراز لکه څرنګه چې د رعیت عام وګړي د نشه یي او مخدره توکو پر کاروبار باندې مجازات کیږي، باید چې چارواکي او یا زورواکي هم ورباندې مجازات شي.
۶- د مخدره او نشه یي توکو پر ضد مبارزه کې باید چې د شرابو پر معاملاتو باندې هم سخت بندیزونه ولګول شي او د اسلامي سپیڅلي شریعت له مخې پر شرابیانو باندې حد جاري کړای شي،څو د دې ستر جرم پر مخنیوی کې لازم پرمختګ وشي.
۷- د چرسو په کارو بار باندې سخت بندیزونه ولګول شي،د چرسو معتادینو ته هم د اسلامي شریعت له مخې اړونده سزا ګانې اعلان او ورباندې تطبیق شي، همدرانګه چرسیانو ته د درملنې پر موخه مناسبې لارې چارې ولټول شي، توبه ویستلو ته اړ شي او دهغوی له ځواک څخه دهېواد او ټولنې په دیني او دنیاوي پرمختګ کې لازمې ګټې واخستل شي.
۸- که زموږ په هېواد کې شرعي حدود نافذ شي مثلا د غل لاس پرې شي، شرابخور په درو ووهل شي، زناکار ته هم خپل ټاکلې سزا ورکړ شي، خائنان او رشوت خواره د تعزیري سزا له مخې په مجازات شي،د شرعي لارښوونو په رڼا کې د غاصبانو، لوټمارانو او دوکه مارانو.. مخنیوی وشي، د مخدره موادو قاچاق بران محاکمه شي، نو تاسې څه فکر کوئ، په ټولنه کې به دا موجوده ناخوالې لمنځه ولاړې نه شي او یا لږ ترلږه کمې به نه شي؟
زموږ د هېواد - چې تش په نامه اسلامي جمهوریت دی-د قانون او دستور په ځینې مادو کې یې پر اسلامي شریعت باندې د عمل او دهغې د پلې کیدو ژمنه شوي، لکن هغې ته د عمل جامې نه وراغوستل کیږي او ځینې هغه موارد چې د بشر حقوقو سره په ټکر کې راځي او د غیر سیاسي جرمونو پورې اړه لري لکه په ناحقه سره وژنه، زنا، شرابخوري، نو د هغې پر تنفیذ کې اړونده ارګانونه او محاکم ناغیرې کوي، کله چې په هېواد کې داسې وضعیت دی چې یوازې په نوم اسلامي ګڼل کیږي او اسلامي قوانین تش د کاغذ پرمخ شتون لري عملي بڼه یې نه لیدل کیږي، نو څرنګه به مو هېواد او ټولنه لداسې سختو او سترو جرمونو څخه پاکه شي او څنګه کیدای شي د ناکراریو، جګړو او بې اتفاقیو له ناخوالو او ستونزو څخه وژغورل شوو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- هېوادوال پدې پوخ باور ولري چې زموږ د ټولو مشکلاتو او ستونزو حَل یوازې د خپل سپیڅلي دین د لارښوونو په پیروی کې دی او له کومو ناخوالو او نامناسبو حالتونو سره چې مخ یو اساسي علت یې د خپل دین له ښوونو څخه وروسته والی دی. او په هیواد کې مو چې کومې ناکراری، ناآمنی او بیلابیل مشکلات دي لومړی لامل یې دانسان جوړیدنې ته نه پاملرنه او د مطلوب نظام نشتوالی دی،نو ترڅو چې په هیواد کې لومړیتوب انسان جوړونې ته ورنکړ شي،سم اسلامي نظام جوړ نه شي، پر منصب او وظیفې باندې وړ، امین او ریښتونې وګړي ونه ګمارل شي، مافیایي کړی ماتې او ختمې نه شي، د زوراکیو، درغلیو، خیانتونو او غصبونو مخه ډب نه شي، بیت المال د ټولو هېوادوالو حق ونه ګڼل شي،د ظالمانه طبقاتي نظام جرړې ونه ویستل شي او په هېواد کې په واقعي معنی سره اسلامي نظام - چې بنسټ یې عدالت او انصاف دی- قایم نه شي، نو بیا پدې هېواد کې امن،د نظام پایښت، آرامي، سوکالي، اقتصادي پرمختیا رامنځ ته کیدل ،د فقر او بیچاره ګئ، د نشه یې توکو او نورو ناخوالو او ستونزو ختمیدل نا شوني او مستحیل دي.

نو راځئ چې د هېواد او ټولنې د ستونزو او ناخوالو لمنځه وړلو، ثبات او استقرار راوستو، امن، هوساینې او ژغورنې په خاطر د خپل سپیڅلي دین د اقامې او د هغې د شریعت د پلي کولو لپاره یو بل ته په اخلاص سره لاسونه ورکړو او پدې لار کې رغنده هلې ځلې او ثمره ښونکي کوښښونه وکړو.

محصل غازي زاده

نیټه: ۱۵ ذو القعده ۱۴۴۰ هـ ق,۲۷ /۱۳۹۸/۴ لمریز

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library